

Prevenција problema u ponašanju

Radmanić, Ivana

Undergraduate thesis / Završni rad

2018

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:081707>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-09-18**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti

IVANA RADMANIĆ

PREVENCIJA PROBLEMA U PONAŠANJU

Završni rad

Pula, srpanj, 2018.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti

IVANA RADMANIĆ

PREVENCIJA PROBLEMA U PONAŠANJU

Završni rad

JMBAG: 0303062135 izvanredni student

Studijski smjer: Preddiplomski stručni studij predškolski odgoj

Predmet: Pedagogija djece s teškoćama u razvoju

Znanstveno područje: društvene znanosti

Znanstveno polje: edukacijsko-rehabilitacije znanosti

Znanstvena grana: poremećaji u ponašanju

Mentor: izv. prof. dr. sc. Mirjana Radetić-Paić

Pula, srpanj, 2018.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisana **Ivana Radmanić**, kandidat za prvostupnika Preddiplomskog stručnog studija predškolski odgoj ovime izjavljujem da je ovaj Završni rad rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Završnog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Student

U Puli, 5. srpnja 2018. godine

IZJAVA o korištenju autorskog djela

Ja, **Ivana Radmanić** dajem odobrenje Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj završni rad pod nazivom Prevenirica problema u ponašanju koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljajući na raspolaganje javnosti), sve u skladu s Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama.

Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli, 5. srpnja 2018. godine

Potpis

Sadržaj

1. UVOD	1
2. ULOGA POLICIJE U PREVENCIJI PROBLEMA U PONAŠANJU	2
3. PROJEKTI	4
3.1. "Zdrav za 5"	4
3.2. "Projekt zajedno"	8
3.3. "Red button"	10
3.4. "Vršnjačko nasilje"	18
3.5. "Živim život bez nasilja"	21
3.6. Slikovnica „Ne, ne idem”	28
3.7. "Poštujmo naše znakove"	29
3.8. „Razmisli pa klikni“	33
3.9. "Akcija mir i dobro"	37
4. ZAKLJUČAK	39
LITERATURA	41
POPIS SLIKA	43
SAŽETAK	44
SUMMARY	44

1. UVOD

Problemi u ponašanju su svakodnevno u porastu i oni postaju veliki i važan problem. Slijedom toga i maloljetnička delikvencija je postala svakodnevnica i potrebne su određene preventivne aktivnosti kako bi se maloljetnička delikvencija svela na minimum. Donositelji odluka postaju skeptični prema preventivnim strategijama zbog nedostatka kratkoročnih pozitivnih učinaka zbog čega se razvoj prevencije usporava. Zato je svrha ovog rada pružiti detaljan prikaz koncepta sigurnosti te ukazati na njegovu važnost s kriminološkog i preventivnog aspekta. U okviru rada su analizirani projekti u nadležnosti policije s ciljem analize prisutnosti problema i potrebe za provedbom preventivnih aktivnosti te identifikacije odgovornih aktera za osiguravanje i održavanje visoke kvalitete u tom kontekstu. Posljednjih desetljeća područje prevencije doživljava veliki procvat i postaje jednom od dominantnih metoda borbe protiv problema u ponašanju. Bez obzira na povećani broj preventivnih aktivnosti, potrebna su dodatna ulaganja kako bi se ova vrsta aktivnosti provodila što češće i obuhvatila sva ugrožena područja. Cilj je omogućiti djeci što kvalitetnije i sigurnije odrastanje, bezuvjetnu podršku i sigurnost kako bi što manji broj mladih počelo iskazivati probleme u ponašanju. Najveći problem preventivnih aktivnosti, kao što je rečeno, su kratkoročni pozitivni učinci, pa je stoga potrebno kontinuirano djelovati, a to nekada iziskuje povećane novčane izdatke za koje je, zbog gospodarske krize, otežano veće izdvajanje. Socijalna potreba za razvojem sigurnosti mladih je istaknuta i naglašena. Sigurnost je glavni cilj ovdje navedenih projekata. Radi se o novijem konceptu u području prevencije problema u ponašanju, pa se postavlja pitanje teorijske utemeljenosti koncepta sigurnosti i njegove učinkovitosti.

U okviru završnog rada prikazat će se konkretne aktivnosti policije s ciljem analize prisutnosti problema kod mladih te identifikacije odgovornih aktera za osiguravanje sigurnosti mladih.

2. ULOGA POLICIJE U PREVENCIJI PROBLEMA U PONAŠANJU

Problematika problema u ponašanju i posljedično maloljetničke delinkvencije u posljednjih nekoliko godina je od sve većeg interesa sve većeg broja znanstvenika. Navedene pojave znanstvenici klasificiraju kao vrlo ozbiljan socijalni problem. Prepoznaju važnost istraživanja ove teme iz razloga što je veliki broj odraslih počinitelja teških kaznenih djela, u mladosti iskazivao probleme u ponašanju (Snyder i suradnici, 2003.).

Pojam djetete se, prema Konvenciji o pravima djeteta (1989), definira kao svaka osoba mlađa od 18 godina, osim ako zakon određene države ne propisuje drugačiju dobnu granicu. Kazneni zakon Republike Hrvatske (NN125/11) definira djetete kao osobu koja u vrijeme počinjenja kaznenog djela nije navršila 14 godina života. Prema tom zakonu, ali i prema Zakonu o sudovima za mladež (Zakon o sudovima za mladež, NN 84/11, 143/12, 148/13, 56/15) u članku 2., maloljetnik je definiran kao osoba koja je u vrijeme počinjenja djela navršila 14 godina života, a nije navršila 18 godina života, dok se mlađi punoljetnik definira kao osoba koja je u vrijeme počinjenja djela navršila 18 godina života, a nije navršila 21 godinu života.

Delinkventno ponašanje je „specifičan oblik neprihvatljivog ponašanja kojega karakteriziraju raznoliki pojavnici“. Delinkventno ponašanje u užem smislu obuhvaća djela koja su inkriminirana kaznenim zakonom, a počinjena su od strane maloljetnika, a šire shvaćanje proširuje pojam maloljetničke delinkvencije na sve devijacije (Ricijaš, 2009: 13).

Naglašava se važna uloga institucija koje se bave mladima, jer su upravo one te koje mogu prevenirati daljnje činjenje kaznenih djela mladih kada odrastu. Učinkovitost tih institucija je također od presudne važnosti, jer mlade s problemima treba adekvatno pravovremeno „tretirati“, kako se njihov „problem“ ne bi povećao njihovim odrastanjem. Prevencija tako osigurava da ne dođe do počinjenja kaznenih djela od strane mladih te kako bi izrasli u zdrave odrasle osobe. Uz to svaka je preventivna aktivnosti jeftinija od kasnijeg, ponekad, ne tako uspješnog tretmana.

Policijska posebnu pažnja pridaje zaštiti djece i mladih te se tako provode mjere sprječavanja prodaje i točenja alkohola maloljetnicima, prodaje duhanskih proizvoda i sl., kao i razne preventivne akcije usmjerene na prevenciju rizičnih ponašanja djece ili na štetu djece, kao i na zaštitu ranjivih skupina (invalidi, nacionalne manjine, žrtve kaznenih djela...).

Aktivnosti za poboljšanje stanja sigurnosti planira se sukladno sigurnosnoj prosudbi Policijske uprave, sačinjenoj u skladu sa statističkim pokazateljima i praćenjima trendova u stanju sigurnosti, te se tijekom turističke sezone, predsezone i posezone uvijek planira pojačano preventivno provođenje aktivnosti u cilju smanjenja svih vrsta kaznenih djela i prekršaja te poboljšanja protočnosti prometa.

Policijska provodi niz preventivnih aktivnosti za mlade te će stoga u daljnjem tekstu biti prikazane konkretne aktivnosti policije s akterima odgovornim za njihovu provedbu i s ciljevima i svrhom projekata.

3. PROJEKTI

3.1. “Zdrav za 5”

Nacionalni projekt „Zdrav za 5“ je projekt usmjeren na prevenciju ovisnosti o alkoholu, drogama, igri na sreću i podizanju razine svijesti o važnosti zaštite okoliša, biljnog i životinjskog svijeta, a provodi se od školske godine 2012/13.

Svrha ovog projekta je prevencija ovisnosti te promocija prosocijalnog, preventivnog i zaštitnog djelovanja uz razvijanje socio-emocionalnih vještina kod djece i mladeži, podizanje razine svijesti o vlastitoj ulozi u očuvanju životne, školske i radne okoline te podizanje razine samosvijesti o odgovornosti u očuvanju vlastitog i tuđeg zdravlja i sigurnosti.

Nositelji projekta su Ministarstvo unutarnjih poslova (Ravnateljstvo policije), Ministarstvo zdravlja (Hrvatski zavod za javno zdravstvo: zavodi za javno zdravstvo jedinice područne samouprave) te Ministarstvo zaštite okoliša i prirode i Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta, a ciljana skupina su učenici 8. razreda osnovnih škola te učenici prvog i drugog razreda srednjih škola.

Projekt se provodi kontinuirano tijekom školske godine, a osnovni ciljevi projekta su aktivno mijenjanja stavova i štetnih životnih navika o ovisnosti, aktivno mijenjanja stavova o nužnosti zaštiti okoliša i prirode, podizanje razine samosvijesti o odgovornosti u očuvanju vlastitog i tuđeg zdravlja te usvajanje zdravih stilova života.

Projekt se sastoji od slijedećih komponenti:

- 1. Prevencija ovisnosti,
- 2. Zaštita okoliša i prirode- izvannastavne aktivnosti na temu „Čist okoliš, zdrava budućnost“ namijenjena učenicima 8. razreda te 1. i 2. razred srednje škole,
- 3. Eko- radionice - kratkotrajna preventivna akcija uklanjanja otpada i čišćenja ranije odabrane javne površine od strane učenika 8. razreda te 1. i 2. razreda srednjih škola u suradnji s predstavnicima MUP-a, Ministarstva zdravlja, Ministarstva zaštite okoliša i prirode, organizacijama civilnog društva te u suradnji s ostalim subjektima lokalne zajednice;

➤ ostale aktivnosti - manifestacije javnog karaktera (okrugli stolovi, javne tribine, sajmovi, podjela promotivnih materijala na temu „Zaštita okoliša“) s ciljem podizanja razine javne svijesti o potrebi čistog i zdravog okoliša u kojima sudjeluju učenici 8. razreda te 1. i 2. razreda srednje škole.

Kaznena djela vezana uz zlouporabu droga u odnosu na sveukupan broj prijavljenih kaznenih djela na području Republike Hrvatske u 2013. godini čine 4,33%, odnosno njih je 2 713, za što su prijavljene 1 343 osobe od čega je 247, odnosno njih 18,3% maloljetno.

Istraživanje Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu pod nazivom „Navike i obilježja kockanja adolescenata u urbanim sredinama RH“ iz 2011. Godine (Ricijaš, 2009) pokazalo je kako je 83% srednjoškolaca barem jednom u životu kockalo te kako se najčešće klade u sportskim kladionicama (19%) te na Internetu bez novčanog uloga (22,8%).

Jednako tako, Ministarstvo unutarnjih poslova i Ministarstvo zdravlja u sklopu provedbe projekta „Zdrav za 5“ u školskoj godini 2011./2012. proveli su ulazno anketiranje učenika 8. razreda osnovnih te 1. i 2. razreda srednjih škola o njihovim navikama i stavovima u pogledu štetnosti konzumiranja alkohola i droga te igara na sreću.

Anketiranjem je obuhvaćeno 5 284 ispitanih učenika 8. razreda o alkoholu, 4 349 učenika 1. razreda o drogama, 4 015 učenika 2. razreda o kocki.

U pogledu alkohola, iz spomenutog istraživanja proizlazi kako je 81% ispitanih učenika alkohol konzumiralo jednom ili više puta u životu, a u posljednjih mjesec dana alkoholna pića konzumiralo je gotovo 40% ispitanih učenika. Isto tako proizlazi kako dječaci najčešće konzumiraju pivo, a djevojčice žestoka pića pomiješana sa sokom. U stanju teške opijenosti u posljednjih godinu dana našlo se više od 20% ispitanih učenika, a u posljednjih mjesec dana ekscesivno se opijalo gotovo 40% ispitanika. Alkoholna pića učenici najčešće konzumiraju u okviru vlastitog doma, a najčešće ga nabavljaju od punoljetnog prijatelja ili druge odrasle osobe ili ga uzimaju iz vlastitog doma. Njih 58% alkohol najčešće konzumira vikendima u večernjim izlascima, a u posljednjih 30 dana njih gotovo 35% ostalo je vani nakon 23 sata bez pratnje odrasle

osobe. Od svih učenika koji su pokušali samostalno kupiti alkohol, više od 50% nikad nije zatražena osobna iskaznica.

U pogledu droga, iz spomenutog istraživanja proizlazi kako je 12% ispitanih učenika jednom ili više puta u životu konzumiralo marihuanu ili hašiš, a u zadnjih mjesec dana njih gotovo 6%. Manje od 3% učenika je eksperimentiralo s ecstasyjem, a njih 27% s ljepilom ili nekim drugim otapalima (inhalantima), a od čega u zadnjih mjesec dana gotovo 10%. Inhalanti se najčešće udišu u okviru vlastitog doma. 54% učenika u posljednjih 30 dana ostalo je vani nakon 23 sata bez pratnje odrasle osobe.

U pogledu kocke, iz spomenutog istraživanja proizlazi kako je gotovo svaki drugi učenik najmanje jednom ili više puta u životu kockao ili se kladio, pri čemu su tome skloniji dječaci. U posljednjih mjesec dana kockalo je ili se kladilo gotovo 25% učenika, pri čemu su tome skloniji dječaci. Proizlazi i kako bi se kockali ili kladili i češće, ali ih u tome najviše sprječava nedostatak novca, a u manjoj mjeri zabrana jer su maloljetni, odnosno najmanje ih sprječava strah od reakcije roditelja ili zakonske kazne. Od svih učenika koji su se pokušali samostalno kladiti ili kockati, gotovo 60% nikad nije zatraženo osobnu iskaznicu.

Projekt bi se provodio kontinuirano tijekom školske godine, a osnovni ciljevi projekta su: aktivno mijenjanja stavova i senzibiliziranje mladih o štetnih životnih navika o ovisnosti; aktivno mijenjanja stavova i senzibiliziranje mladih o nužnosti zaštiti okoliša i prirode; podizanje razine samosvijesti o odgovornosti u očuvanju vlastitog i tuđeg zdravlja; usvajanje zdravih stilova života jačanje međusektorske suradnje na nacionalnoj i regionalnoj razini.

Oko polovine adolescenata je igralo jednokratne srećke i kladilo se u sportskim kladionicama, polovina adolescenata već ima iskustva u Internet kockanju bez novčanog uloga, što može predstavljati ulaz u rizičnija ponašanja povezana s kockanjem.

Čak trećina srednjoškolaca okušala se u igrama na sreću kao što su loto, TV Bingo i igre na automatima, a njih također trećina međusobno karta za novac te igra biljar i/ili flipper za novac. Različite vrste igara na sreću koje se igraju u kasinu, klađenje na rezultate izbora te Internet kockanje za novac probalo je manje od 10% adolescenata. Srednjoškolci se najčešće (jednom tjedno ili češće) klade u sportskim

kladionicama (njih 19,0%) te na internetu, ali bez novčanog uloga (22,8%). Na trećem i četvrtom mjestu po učestalosti su igre na automatima (6,2%) te virtualne utrke (6,1%), dok je biljar/fliper za novac na petom mjestu (5,1%).

Muški adolescenti češće igraju one igre koje su rizičnije za kasnije probleme povezane s kockanjem (npr. sportska kladionica, automati, rulet, kartanje za novac, klađenje na virtualne utrke i sl.). U usporedbi s gimnazijama, u kockarske aktivnosti češće se upuštaju učenici strukovnih škola. Osim toga, srednjoškolci češće kockaju u društvu nego sami, a polovina mladih ima barem jednog bliskog prijatelja/icu koji svakodnevno ili nekoliko puta tjedno kocka u sportskim kladionicama, dok njih četvrtina ima bliskog prijatelja/icu koji svakodnevno/nekoliko puta tjedno igra na automatima i kocka na Internetu. Adolescenti koji su već razvili ozbiljne probleme povezane s kockanjem (njih 30%) očekivano se češće i intenzivnije kockaju, te se u većoj mjeri druže s vršnjacima koji također kockaju.

Komponenta „Međusektorska suradnja u provedbi projekata prevencije ovisnosti“ nova je komponenta u projektu „Zdrav za 5“ dodana naknadno kao uočena potreba za budući zajednički rad policije i partnera na preventivnim projektima.

Kad je u pitanju prevencija ovisnosti (alkohola, droge, igara na sreću) kod djece i mladih, međusektorska suradnja svih institucija te multidisciplinarni pristup standardi su koji proizlaze iz aktualnih nacionalnih programa i strategija.

Upravo Nacionalni program prevencije ovisnosti za djecu i mlade u odgojno-obrazovnom sustavu te djecu i mlade u sustavu socijalne skrbi za razdoblje od 2010. do 2014. godine (<http://www.sigurnostdjece.hr>) kao glavne mjere za postizanje ciljeva Programa (za djecu školske dobi) navodi: provedbu programa prevencije ovisnosti u odgojno-obrazovnim ustanovama, provedbu ciljanih i primjerenih edukacija nastavnika, odgajatelja i stručnih suradnika o problematici ovisnosti te razvijanje i provedbu raznih tematskih aktivnosti usmjerenih na stvaranje poticajnog školskog okruženja, ali i uspostavu dobre suradnje s drugim relevantnim institucijama na lokalnoj razini u provedbi preventivnih programa.

Iz Nacionalne strategije suzbijanja zlouporabe droga u RH za razdoblje 2012.-2017., (<http://www.sigurnostdjece.hr>) Nacionalnog Akcijskog plana suzbijanja zlouporabe droga u RH za razdoblje od 2012. -2014. (<http://www.sigurnostdjece.hr>) te

pripadajućeg Provedbenog programa za 2014. godinu, proizlazi kako je obveza nadležnih državnih institucija, između kojih i MUP-a, razvijati dobru međusektorsku suradnju radi razmjene podataka i informacija, ali i poticati suradnju nositelja mjera iz Nacionalne strategije u provedbi školskih programa prevencije ovisnosti.

Unutar policijske organizacije od 2010. godine ustrojene su posebne organizacijske jedinice za prevenciju problema u ponašanju, i to na razini Ravnateljstva policije Služba prevencije, a na razini policijskih uprava, ovisno o kategoriji PU, službe odnosno odjeli te specijalizirani službenici za prevenciju problema u ponašanju. U okviru svojih redovnih aktivnosti, ovisno o uočenoj problematici, spomenute linije rada za prevenciju problema u ponašanju, bilo samostalno bilo u suradnji s partnerima, provode kampanje, raznovrsne preventivne aktivnosti, projekte i programe prevencije. U tom smislu poduzimaju cijeli niz raznovrsnih tematskih aktivnosti od predavanja i interaktivnih radionica namijenjenih djeci, roditeljima, nastavnicima ili drugim ciljanim skupinama, organiziraju razne tribine, forume, rasprave, gostuju u televizijskim i radio emisijama, organiziraju konferencije za medije, potiču na rad druge institucije, sudjeluju u radu lokalnih vijeća za prevenciju problema u ponašanju itd.

U tom smislu, neke od preporuka iz Nacionalne strategije za suzbijanje zlouporabe droga odnose se na to kako je potrebno poboljšati koordinaciju i kvalitetu školskih preventivnih programa, odnosno kako je potrebno razviti kriterije za procjenu kvalitete programa organizacija civilnog društva, više uključivati represivni aparat odnosno policiju ili sudstvo u kreiranje programa smanjenja potražnje i općenito politike spram droga, ustrojavanje posebnih struktura/tijela za nadzor i evaluaciju, te planiranje dugoročnih programa sukladno prioritetima i potrebama.

3.2. "Projekt zajedno"

"Projekt zajedno" govori o trgovanju ljudima i provodi se u završnim razredima srednjih škola.

Trgovanje ljudima je postala sve češća pojava i djecu se treba sve više informirati o tome. Roditelji imaju važnu ulogu u informiranju i upozoravanju na opasnosti. Roditeljstvo je najodgovornija i najzahtjevnija ljudska zadaća. Prožeta je odgovornim

djelovanjima koji zahtijevaju velike obveze, promišljenost i predanost. Odgoj traje cijeli život i nije određeno u kojem trenutku prestaje. Može se reći da traje sve dok određene okolnosti omogućavaju normalnu interakciju između odgajatelja i odgajanika odnosno roditelja i djeteta.

Ciljana skupina ovog projekta su završni razredi srednjih škola – strukovna zanimanja i gimnazije prije maturlnih putovanja. Provodi se u suradnji sa Gradskim društvima Crvenog križa.

Vrlo poznata kampanja protiv trgovanja ljudima, posebice ženama i djevojkama u svrhu seksualnog iskorištavanja nosi naziv "Dvije djevojčice".

Kampanja se osniva na kratkom animiranom filmu u trajanju od tri minute koji prati priče dviju djevojaka koje su okrutno prevarene od ljudi koje su poznavale i kojima su vjerovala, a koji su ih doveli u lanac trgovanja ljudima. Autorica filma je Ruth Beni (Ministarstvo unutarnjih poslova, 2018).

Republika Hrvatska postaje sve više država porijekla i destinacije za žrtve trgovanja ljudima, a naročito za žrtve iz jugoistočne Europe. Pri samoj pomisli o trgovanju ljudima, najčešća pomisao je da se to ne može "baš meni" dogoditi. Žrtva trgovanja može biti i muškarac i žena, jer nisu uvijek žene povezane s trgovanjem ljudima. Trgovci ljudima su žrtvama najčešće poznate osobe, iako ljudi misle da se najčešće radi o nepoznatim osobama. Žrtve nisu samo mlade naivne neobrazovane djevojke, već muškarci i žene svih statusa.

U slučaju bilo koje sumnje trgovanje ljudima moguće se javiti na SOS liniju za žrtve trgovanja ljudima (broj telefona: 08007799) ili u najbližu policijsku postaju.

Trgovanje ljudima predstavlja vrbovanje, kupnju, prodaju, predaju, prijevoz, poticanje ili posredovanje u kupnji, prodaji ili predaji, pružanje utočišta i prihvata osoba, te se pri tome koristi: prijetnja, sila, otmica, prijevara, zlouporaba položaja ili ovlasti

Često se mnogi zapitaju kako je moguće da se u ovo suvremeno doba može trgovati s ljudima no ono se i dalje događa i ljudi se iskorištavaju u svrhu prisilnog i neregularnog rada, prosjačenja, lažnog usvajanja, lažnog i prisilnog braka, pornografije, prisilne prostitucije, "seks-turizma" i zabave, trgovine ljudskim organima...

Tijekom 2014. godine započela je nacionalna preventivna akcija pod nazivom „Zajedno“. Cilj akcije je da se zajednički u suradnji sa svim nadležnim institucijama i

organizacijama, privatnim sektorom (izložena zanimanja), lokalnom zajednicom, udrugama civilnog društva i građanima podigne svijest o prevenciji trgovanja ljudima odnosno da se potakne društvo na odgovornu reakciju kako bi doprinijeli smanjenju i sprječavanju trgovanja ljudima. Na taj način želi se utjecati na povećanje broja otkrivenih žrtava trgovanja ljudima koje se eksploatiraju u Republici Hrvatskoj kao i onih žrtava koje se transportiraju kroz Republiku Hrvatsku, a kroz informacije i educiranje potencijalno ugroženih skupina želi se smanjiti broj osoba iz Republike Hrvatske koje mogu postati žrtve trgovanja ljudima.

Slijedom navedenog PU Istarska kontinuirano provodi edukaciju u završnim razredima strukovnih škola u cijeloj Županiji, te na području gradova provodi info-punktove obilježavanja Međunarodnog dana borbe protiv trgovanja ljudima. Aktivnosti provodi u suradnji sa gradskim društvima Crvenog križa i Centrom za građanske inicijative Poreč.

3.3. “Red button”

Internet je globalna mreža koja se koristi u privatne, obrazovne, poslovne, informativne i razne druge svrhe. Dostupan je apsolutno svima i svako računalo s pristupom Internetu sudjeluje u njegovom oblikovanju. Internet je obilježen brzim rastom koji onemogućuje praćenje prometa u mreži. Njime se razmjenjuju povjerljivi podaci, vrše se novčane transakcije te druge povjerljive i osjetljive radnje.

Kao globalna mreža kojoj pristupaju milijuni korisnika, prijeto joj velika opasnost i nemogućnost praćenja prometa upravo zbog njegove veličine, dostupnosti, brzine rasta. Sigurnost podataka i korisnika na Internetu potrebno je osigurati prepoznavanjem opasnosti i njihovim izbjegavanjem. Na Internetu je daleko potrebno filtriranje web sadržaja kako bi se otklonili neprihvatljivi sadržaji prema određenom kriteriju. Filtriranjem se neprihvatljiv sadržaj odbacuje, a prihvatljiv se propušta do krajnjeg korisnika.

Internet je medij koji je svakome pristupačan u jednakoj mjeri te ljudima služi za širenje ideja, misli i stavova i prema tome ima utjecaj na formiranje javnog mijenja. Promoviranje ideja i vrijednosti, koje sobom nose ljudska prava, jedna je od osnovnih potreba kako bi se populacija upoznala s njima. Internet je novo i sve moćnije sredstvo

komunikacije i propagande. Zbog svoje dostupnosti i slobode pristupa, on sa sobom nosi mnoge posljedice te se u posljednje vrijeme potražuje kontrola sadržaja koji se objavljuju kako bi se zaštitila osnovna prava svakog korisnika, a da se istovremeno ne povrijedi njihova sloboda.

Prema istraživanju iz 2010. godine koje je proveo Unicef o korištenju Interneta i mobitela (Ministarstvo unutarnjih poslova, 2018); 67% djece i mladih tijekom komunikacije preko Interneta susrelo se s pitanjima u vezi sa seksualnim odnosom, a 54% mladih naišlo na web stranicu koja sadrži fotografije neprimjerenih sadržaja, a da to nisu željeli. 67% djece i mladih tijekom komunikacije preko Interneta susrelo se s pitanjima u vezi sa seksualnim odnosom, a 54% mladih naišlo na web stranicu koja sadrži fotografije neprimjerenih sadržaja, a da to nisu željeli. 2/3 djece otvori Facebook profil prije nego što navrší 13 godina, dok 4 od 5 nema u svojoj obitelji pravila o sigurnom korištenju društvenih mreža. Djeca su gotovo stalno uključena na Internet; prate Facebook profile i na nastavi. Čak 18% bi pristalo na susret s nepoznatom osobom, 8% je to i učinilo.

Cenzura i ograničavanje Interneta postali su sastavni dio života svakog Internet korisnika. Korisnici se svakodnevno susreću s nekom vrstom ograničenja, a gdje su ograničenja tu su i metode njihovog zaobilaznja (<http://www.itsigurnost.com/penetration>).

Nasilje nad djecom putem Interneta (cyberbullying) je oblik nasilja među vršnjacima, koji obuhvaća situacije kad je dijete izloženo napadu drugog djeteta ili grupe djece, putem Interneta tj. cyber tehnologijom. Dakle i počinitelj(i) i žrtva(e) su djeca/maloljetnici. Drugo dijete ili grupa djece vrše nasilje tako da izrađuju lažne profile; izruguju se (razne grupe), omalovažavaju i vrijeđaju. Djeca su također sklona zlobnim tračevima, uvredama i ucjenama. Ogovaranja su svakodnevna pojava i neka djeca se s takvim oblikom nasilja teško nose i zatvaraju se u sebe. Fotomontaža od strane drugog djeteta je također oblik nasilja i zato je vrlo važno da se djecu upozori kako je reprodukcija tuđih fotografija opasna i upozoriti ih da to ne rade.

Internet je najbrže rastuće i najveće oruđe za masovnu komunikaciju koje može biti upotrijebljeno za distribuciju velikog broja informacija svugdje u svijetu po vrlo niskoj cijeni. S vremenom, rasla je zabrinutost zbog štetnosti određenih sadržaja Interneta, od

nasilja i seksualnih sadržaja, do instrukcija o načinu na koji se prave bombe, terorističkih aktivnosti i dječje pornografije.

Internetom kruži gomila podataka. Neki su od njih korisni, neki beskorisni dok su neki štetni. Pornografske stranice štetan su sadržaj za dijete koje na njih naiđe, no ne moraju biti štetan za punoljetnog korisnika koji ih sam potražuje. Programi čija je svrha narušiti učinkovitost rada na računalu štetni su za svakog korisnika. Na isti način su opasni programi pomoći kojih napadači pokušavaju doći do povjerljivih i osjetljivih podataka. Postoje različite stranice, pokušaji prevare preko poruka elektroničke pošte koji mogu biti štetni za naivnog korisnika koji nasjedne na takve prevare, a istovremeno u upućenog korisnika to predstavlja samo gubitak vremena. Hakeri koji vladaju vještinama Interneta dobro poznaju mehanizme komunikacije i razmjene podataka na Internetu i mogu učiniti veliku štetu, a da sam korisnik nije niti svjestan. Za zloupotrebu je dovoljno navesti korisnika da klikne na naizgled beskorisnu stranicu koja ga zapravo preusmjerava na neku neželjenu stranicu te na taj način iskorištava ranjivost web preglednika i sebi osigurava pristup osjetljivim podacima. Nužno je poduzeti mjere zaštite vlastitih interesa i sigurnosti na Internetu, a prvi korak je upoznavanje s opasnostima koje tamo prevladavaju.

Kada se šalje e-mail određenom prijatelju, to označava upotrebu Interneta, no pedofilija, zlostavljanje, otmice, ubojstva označavaju pogrešnu upotrebu Interneta i tu je potrebno definirati svrhu Interneta kako bi se očuvala dobrobit zajednice. Razni materijali na koje se može naići na Internetu mogu povrijediti osjećaje i vrijednosti drugih ljudi, kao što su sadržaji koji izražavaju politička mišljenja, vjerska opredjeljenja i sl.

Djeca trebaju određenu količinu privatnosti, no istovremeno trebaju i utjecaj roditelja u nadzoru svakodnevnog života. Roditelji kao prvi korak u svojoj zabrinutosti moraju razgovarati sa svojom djecom te tražiti savjet i konzultirati se s nastavnicima, učiteljima, knjižničarima, itd. Otvorena komunikacija s djecom, upotreba računalnih resursa i Interneta, omogućit će roditeljima da se upoznaju sa svim dobicima, ali i nedostacima kretanja po Internetu.

Kada dijete kaže da je vidjelo uznemirujuću poruku, osobu ili stranicu na Internetu, nužno je ne osuđivati ga, već pomoći mu da u budućnosti izbjegne problem.

Prva reakcija roditelja utječe na dijete i njegovu želju da se povjeri sljedeći put kad naiđe na problem.

Postoji velika mogućnost da dijete, tražeći informacije na Internetu pomoću tražilica (Google, Yahoo, MSN, Ask), naiđe na neodgovarajući materijal jer servisi za traženje informacija ne sadrže mogućnost filtriranja rezultata pretrage.

Pojedine stranice na Internetu uopće se ne trude provjeravati tko im pristupa. Uz „pornografiju za odrasle“, postoje područja na Internetu koja sadrže ilegalnu, dječju pornografiju. Ukoliko dijete naiđe na takve stranice nužno je kontaktirati policiju i dati točnu adresu stranica s takvim sadržajem.

Poneki davaoci usluga pristupa na Internetu omogućuju roditeljima da ograniče pristup djeci pojedinim servisima i stranicama čiji je sadržaj namijenjen odraslima. Postoje servisi i stranice na Internetu čiji je sadržaj namijenjen isključivo djeci i gdje djeca ne mogu naići na materijal koji nije provjeren i odobren. Sve bi to njima moglo značiti manje privatnosti, ali i manju mogućnost neželjenih posljedica zbog pristupa na Internet. Uz to, postoje načini da roditelji filtriraju i nadziru ono što djeca rade i vide na Internetu.

Internet zbližava pedofile, pružajući mrežu koja osnažuje njihovo ponašanje omogućavajući određeno uvezivanje pedofila i onih koji zlostavljaju djecu za međusobnu interakciju na vrlo profinjen način putem dobro ustrojenih, hijerarhijskih, globalnih, visoko sigurnosno svjesnih i IT obrazovanih grupa. Internet također pruža priliku za potencijalne osobe koje zlostavljaju djecu da "vrbuju" djecu na nevidljiv način putem onlinechat soba (obično se predstavljajući kao djeca sličnih godina) (http://www.pravo.unizg.hr/download/repository/Mijatovic_Sloboda_izrazavanja.pdf).

Radi navedenih činjenica, roditelji bi, za dobrobit vlastitog djeteta, trebali postaviti vremensku granicu uporabe računala, provjeravati i upoznavati se sa sadržajem koje njihovo dijete istražuje te nikako ne bi smjeli dopustiti da računalo postane zamjena za međuljudske odnose koji su djetetu potrebni u procesu odgoja. Postoje različite stvari koje vrebaju na Internetu, neprimjerene priče i teme, dezinformacije koje potiču mržnju i diskriminaciju, neprimjereni audio i video zapisi. Upravo radi toga postoji mogućnost da će se dijete, koje nekontrolirano provodi vrijeme za računalom, susresti sa takvim sadržajima. Internet je medij putem kojeg se može mnogo toga naučiti, ali s druge

strane može se postati žrtvom cyberkriminala. Internet je sveprisutan, necenzuriran, dostupan, anoniman, informativan, ali često se zgražamo nad njegovim moćima kada se djeca nađu u ulogama žrtva koje Internet stvara.

Država tu ima veliku ulogu, jer ona je ta koja mora definirati granicu između dozvoljenog i nedozvoljenog. Internet s jedne strane predstavlja izazov, dok s druge ohrabruje ljude na slobodu izražavanja. Neizbježan proces kod novih tehnologija je cenzura. No neke stvari je nemoguće kontrolirati. Roditelji kod maloljetne djece imaju ključnu funkciju, oni trebaju biti kontrolori koji će svoj djeci podvući granice do kojih mogu koristiti sadržaje na Internetu. Dječja pornografija je uzela maha posljednjih godina, no zbog dostupnosti Interneta, njegove sadržaje koriste i djeca vrlo niske starosne dobi koja ukoliko nemaju sustav kontrole mogu si uzeti maha. Cilj je razviti mehanizam koji će se baviti ilegalnim sadržajem kako bi se zaštitila djeca on-line i istovremeno osigurala sloboda govora. Vlade širom svijeta pokušavaju zaštititi djecu i traže načine kako iskorijeniti štetan i ilegalan sadržaj na Internetu. No na žalost vrlo često posustaju i na taj način narušavaju temeljnu slobodu pojedinca, pravo građana da slobodno komuniciraju, pravo na slobodu izražavanja i pravo na privatnost. Brojne zemlje se muče sa metodama kontrole te je u Europi zabilježen pristup „samoregulacije“ koja se provodi preko kodeksa ponašanja unutar industrije i američki pristup gdje je vrlo visok prag slobode i obuhvaćena je kontrola korisnika (http://www.pravo.unizg.hr/_download/repository/Mijatovic_Sloboda_izrazavanja.pdf).

U današnje vrijeme vrlo je teško kontrolirati pristup Internetu, a mnogi sadržaji mogu biti štetni za maloljetnike. Internet iako obogaćuje svijet informacijama i novitetima, on uvodi ljude u jedan sasvim drugačiji svijet. Svijet u kojem ima i opasnosti. S obzirom da ga koriste korisnici širom svijeta, on donosi i prijetnji i stvara problematičan sadržaj na Internetu. Dječja pornografija je najučestaliji primjer prijetnje koje donosi Internet i tu su potrebne posebne regulative koje će spriječiti njegovu proizvodnju, distribuciju i gledanost takvog materijala. Građani su ti koji u modernom demokratskom i građanskom društvu trebaju odlučuju o tome koji sadržaji na Internetu imaju dopušten pristup, pošto je pravo na širenje i primanje informacija osnovno ljudsko pravo.

Uloga policije je žurno uputiti specijaliziranog službenika za mladež radi utvrđivanja svih okolnosti za konkretan slučaj nasilja. Također je uloga pomoći žrtvi u smislu sprječavanja nasilja i provesti istraživanje te po potrebi podnijeti kaznenu ili prekršajnu prijavu. O zaprimljenoj prijavi/dojavi trebaju obavijestiti nadležni centar za socijalnu skrb radi poduzimanja mjera obiteljsko- pravne zaštite usmeno, telefonom, faksom ili e-mailom. Osobe se ne moraju se predstaviti kada prijavljuju nasilje i prijava može biti anonimna. Prijaviti se mogu: oštećenik/oštećenica; članovi obitelji oštećenika/oštećenice; susjedi, prijatelji, kolege s posla, očevici; obiteljski i drugi liječnici; drugi zdravstveni djelatnici; druge ustanove; socijalni radnici, nastavnici i stručni suradnici u odgojno-obrazovnim ustanovama.

Vrlo je važna međuresorna suradnja. O problemu nasilja treba progovarati i poticati roditelje i djecu na prijavu nasilja (prevladava povjeravanje vršnjacima). Potrebno je promicati modele nenasilne komunikacije, međusobne tolerancije i uvažavanja tijekom nastavnih i izvannastavnih aktivnosti - npr. pravila ponašanja.

Za suzbijanje seksualnog zlostavljanja MUP je otvorio web stranicu "Red button- Prijavi seksualno zlostavljanje"; stisni crveni gumb i prijavi seksualno zlostavljanje.

"Jačanje kapaciteta u području suzbijanja seksualnog iskorištavanja i seksualnog zlostavljanja djece te pružanje pomoći policije ranjivim žrtvama problema u ponašanju" naziv je IPAtwinning projekta nakon kojeg je MUP bogatiji za 45 soba za razgovor s djecom diljem Hrvatske, 30 forenzičnih računala za pretragu mobitela i računala te 28 kompleta opreme za audio vizualno snimanje razgovora s djecom. Provedena je i edukacija koja je rezultirala novim znanjima i vještinama policijskih službenika, državnih odvjetnika, sudaca i socijalnih radnika. Posebnu obuku prošlo je 60 policijskih službenika i socijalnih radnika o tome kako provesti istražne razgovore s djecom kako bi se smanjila sekundarna viktimizacija djece žrtava teških kaznenih djela, a i kako bi se službenici pripremili za borbu protiv ove vrste problema u ponašanju. Da bi se smanjila crna brojka seksualnog zlostavljanja i iskorištavanja djece, otvorena je i posebna web stranica redbutton.mup.hr preko koje se može on-line prijaviti seksualno zlostavljanje ili sadržaj na Internetu. Nositelj projekta je Odjel maloljetničke delinkvencije i problema u ponašanju na štetu mladeži i obitelji Ravnateljstva policije i twinning partner policija Sjeverne Irske.

Policija je promijenila strategiju pristupa i istraživanja dječje pornografije, seksualnog iskorištavanja i zlostavljanja djece.

Kako bi što bolje mogli iskoristiti ionako male resurse, hrvatska policija je odlučila promijeniti strategiju djelovanja u kaznenim djelima seksualnog zlostavljanja i iskorištavanja djece. Tako je svoje djelovanje više usmjerila prema identifikaciji žrtava i hvatanju onih tzv. "kontaktnih" počinitelja koji snimaju i "proizvode" dječju pornografiju.

U lipnju ove godine hrvatska policija se spojila na ICSEdatabase - Interpolovu međunarodnu bazu podataka sa "dječjom pornografijom" čija je svrha upravo identifikacija žrtava - djece. Na bazu podataka do sada je spojeno 40 država članica Interpola, a Hrvatska je prva zemlja iz regije koja se je spojila, čime su jasno pokazani ciljevi, a to je zaštita djece svugdje pa i na Internetu.

Diljem Hrvatske posebno je uređeno 60 soba u kojima policija obavlja razgovore s djecom koja su bila žrtve seksualnog zlostavljanja ili iskorištavanja.

Ako dijete primi prijeteću, uznemirujuću ili seksualno neprimjerenu poruku ili se od njega traži da drugim osobama šalje svoje neprimjerene fotografije ili video isječke, treba odmah obavijestiti policiju: pozivom na broj 192; slanjem e-mail poruke na adresu policija@mup.hr; dolaskom u najbližu policijsku postaju. Najpoznatije korisne web stranice i linkovi za sigurnost djece na Internetu su Red button; Hrabri telefon (djeca kontaktiraju na broj: 116111djeca, a roditelji na 08000800); www.mup.hr; www.cert.hr; www.sigurnostdjece.hr; www.ucitelji.com.

Djeci se savjetuje kako nikome ne smiju dati svoje lozinke, ni najboljim prijateljima, dečku ili djevojci. Treba ih upozoriti da im prijatelji budu samo osobe koje poznaju u stvarnom životu. Ako neprimjerene sadržaje žele prijaviti policiji, to moraju učiniti prije nego što ih se prijavi administratoru društvene mreže ili neprimjerene sadržaje spremi na računalo kako bi ih kasnije mogao pokazati policiji. Vrlo je važno da blokiraju korisnike s kojima ne žele komunicirati. Ne smiju činiti ništa u virtualnom svijetu što ne bi učinili u stvarnom svijetu.

Djeca trebaju znati da većina nepoznatih osoba s kojima komuniciraju preko mobitela ili Interneta su dobre osobe, vjerojatno njihovi vršnjaci, ali jedan mali dio su opasni, zlonamjerni ljudi koji mogu zlouporabiti njihovo povjerenje, a potom ucjenjivati i učiniti puno loših stvari. Treba ih se upozoriti da ne smiju pisati ništa čega bi se sramili

kada bi to kasnije pročitali njihovi prijatelji u kvartu ili razredu. Djeci treba također naglasiti da ne šalju fotografije koje ne bi željeli da se objave pred njihovom školom ili zgradom. S djecom je potrebno mnogo komunicirati, oni trebaju imati barem jednu osobu u koju imaju povjerenja i kojoj se mogu obratiti u slučaju da im je potrebna pomoć. Tu ključnu ulogu ima roditelj ili neka druga odrasla osoba od povjerenja, jer kada djeca učine nešto loše ako imaju povjerenja u nekog, obratit će mu se.

Roditelje također treba savjetovati da ako njihovo dijete ima otvoren profil na nekoj društvenoj mreži trebaju i oni otvoriti profil na istoj mreži, kako bi bili prijatelj svom djetetu. Ako se ne znaju koristiti društvenom mrežom neka se obrate djetetu ili osobi koja zna. Roditelji trebaju objasniti djeci da su osim njihovih prijatelja korisnici društvenih mreža i osobe koje mogu imati loše namjere te da stoga ne objavljuju osobne podatke koji se lako mogu zloupotrijebiti. Dijete treba razumjeti osnove sigurnosti i privatnosti na Internetu. Treba savjetovati djetetu da mu prijatelji budu osobe koje poznaje u stvarnom životu, odnosno da oprezno prihvaća zahtjeve za novim prijateljstvima.

Roditelji trebaju povremeno zajedno sa djecom prokomentirati aktivnosti na društvenoj mreži, neka djeca znaju da su roditelji zainteresirani i za njihov virtualni život. Na svim društvenim mrežama postoje sigurnosni mehanizmi koji služe zaštiti svih korisnika i nužno je naučiti se koristiti njima. Na većini društvenih mreža postoji opcija blokiranja određenih korisnika, pa se na taj način mogu spriječiti maltretiranja od strane nekih osoba.

Naime, djeca i mladi sve više koriste računala i mobitele za komunikaciju sa drugim osobama, kako poznatim tako i nepoznatim, a da pritom nisu svjesna rizika kojima se izlažu. Dio roditelja također nije upoznat s potrebom nadzora aktivnosti njihove djece na Internetu ili nije dovoljno educiran da bi bio u mogućnosti aktivno sudjelovati u tom dijelu života svoje djece, te sukladno tome su smišljene i organizirane adekvatne edukacije djece i roditelja.

U prethodne tri školske godine edukacijom su obuhvaćeni prvenstveno učenici viših razreda osnovne škole sa područja Istarske županije, znači populacija između 10 i 15 godina, te njihovi roditelji, kao i učenici i roditelji nekih srednjih škola sa područja Istarske županije, kojom prigodom su upoznati sa primjerenim ponašanjem na Internetu

i prepoznavanjem neprimjerenog ponašanja, zakonskim odredbama vezanim uz vršnjačko nasilje na Internetu, posebice na društvenim mrežama, dok su roditelji spomenutih učenika prigodnim predavanjem bili upoznati sa potrebom i načinima nadzora aktivnosti njihove djece na Internetu. Sačinjena su i dva letka, jedan za roditelje a jedan za mlade korisnike, te se u istima, kao i u predavanjima, korisnici upućuju da prijave svako sporno ponašanje, moguće i novom aplikacijom MUP-a RH – RED BUTTON, te je i u slijedećoj školskoj godini predviđen nastavak edukacije, kako za one korisnike koji će po prvi puta sudjelovati u edukaciji tako i nastavak edukacije za one korisnike koji su već obuhvaćeni edukacijom o nasilju na Internetu.

Ciljana skupina korisnika koji prvi put sudjeluju u edukaciji su učenici osnovnih i srednjih škola, njihovi roditelji, učitelji – po dogovoru. Aktivnost traje tri školska sata; 1 školski sat je predavanje, a 2 školska sata je grupni rad (po dogovoru) .

Ciljana skupina korisnika koji su već sudjelovali u edukaciji su učenici osnovnih i srednjih škola, njihovi roditelji, učitelji – po dogovoru. Aktivnost traje tri školska sata; 2 školska sata je grupni rad (po dogovoru) za učenike i 1 školski sat je predavanje za učitelje i roditelje.

3.4. "Vršnjačko nasilje"

Problem nasilja među mladima egzistira, prepoznat je u društvu i svi zajedno moraju uložiti napor da se suzbije nasilje. Nužno je ulaganje u prevenciju i razvoj kulture nenasilja od strane obitelji, institucija...

Nasilništvo podrazumijeva šest defilirajućih činitelja: namjera da se nanese ozljeda ili šteta; intenzitet i trajanje; moć nasilnika; ranjivost žrtve; manjak podrške; posljedice; izloženost neprikladnim sadržajima i/ili direktnoj komunikaciji s osobom koja traži neprimjerene odnose; poticanje grupne mržnje; širenje nasilnih i uvredljivih komentara; lažno predstavljanje; slanje zlobnih i neugodnih sadržaja drugima i „provaljivanje“ u tuđe e-mail adrese. Policijska uprava Istarska je, u suradnji s Vijećem za komunalnu prevenciju Grada Pule, u veljači 2016.g. obilježila Dan ružičastih majica organiziranjem revijalne utrke pod nazivom „Trkom protiv nasilja“, u kojoj je sudjelovalo stotinjak policijskih službenica i službenika Policijske uprave Istarske te više od tristo učenika pulskih osnovnih škola, s porukom da se svi trebaju boriti protiv nasilja.

Dan ružičastih majica u Hrvatskoj se obilježava petu godinu zaredom, posljednje srijede u veljači, s ciljem povećanja svijesti građana o problematici vršnjačkog nasilja. Sudionici utrke nosili su ružičaste majice u znak podrške borbi protiv nasilja a na majicama su nosili i vlastite poruke protiv nasilja. Učenici su poruke protiv nasilja izradili u školi, zajedno sa svojim profesorima, koji su im održali i prigodna predavanja o problematici vršnjačkog nasilja, a temeljem materijala kojeg su im dostavili policijski službenici.

Također s ciljem povećanja svijesti o štetnosti vršnjačkog nasilja policijski službenici Policijske uprave Istarske, sukladno pozivima zainteresiranih škola, održavaju tematska predavanja u osnovnim i srednjim školama na području Istarske županije.

Prema istraživanju Magoč-Simoni (2009) istražena je povezanost između počinjenog nasilja u školi te doživljenog nasilje i dječje percepcije roditeljskog ponašanja. Istraživanje je provedeno na učenicima od 5.-8. razreda (N= 178). U istraživanju se koriste termini roditeljsko prihvaćanje i odbijanje ne kao model roditeljskog ponašanja utvrđen objektivnim opažanjem već se odnosi na doživljaj roditeljskog ponašanja koje dijete ima.

Odbacivanje uključuje postupke kažnjavanja, nerazumijevanja, zanemarivanja, odnosno ne pokazivanja zainteresiranosti, brige i pažnje za dijete. Dakle, takvi oblici ponašanja majki dječaka kao i povećano sputavanje djetetove psihološke samostalnosti i nezavisnosti su slabo pozitivno povezani s nasilnim ponašanjem dječaka u školi (Magoč-Simoni, 2009).

U istraživanju je kod djevojčica nađena pozitivna povezanost između nasilnog ponašanja i dimenzije percipirane kontrole od strane majke, a to znači da je veći stupanj praćenja djetetovih emocija, misli i unutarnjih doživljaja od strane majke povezan s većim stupnjem nasilnog ponašanja djevojčica. S druge strane, dobivena je negativna povezanost između nasilnog ponašanja djevojčica i doživljenog prihvaćanja od strane oca što znači da će djevojčice koje svoje očeve doživljavaju prihvaćajuće pokazivati će manje nasilnog ponašanja. Dobivena je srednje visoka pozitivna povezanost između nasilnog ponašanja djevojčica i psihološko kontrole oca. Može se uočiti da se nasilnije

ponašaju djevojčice koje doživljavaju visok stupanj psihološko kontrole i s majčine i s očeve strane.

Jedan od elemenata odbacujućeg ponašanja roditelja je i roditeljsko kažnjavanje, osobito fizičko kažnjavanje, koje je značajno povezano s razvojem agresivnosti kod djece. Ta se korelacija može objasniti u dva smjera, tj. što su djeca agresivnija roditelji će ih češće kažnjavati, a s druge strane, što više roditelji kažnjavaju djecu ti su ona agresivnija. Međutim, nekorelacijska istraživanja su potvrdila da roditeljsko fizičko kažnjavanje kauzalno djeluje na razvoj agresivnosti. Također se pokazalo da su fizički kažnjavana djeca manje empatična i prosocijalno osjetljiva te da su sklonija agresivnom ponašanju jer unutar obitelji uče kako je nasilno ponašanje prikladan način rješavanja sukoba te taj obrazac prenose u svoje odnose s vršnjacima (Magoč-Simoni, 2009).

Mnoga istraživanja (Magoč-Simoni, 2009) su potvrdila da djeca roditelja koji su emocionalno topli i pristupačni su manje agresivna od djece čiji su roditelji manje topli i pristupačni.

U svemu tome, bitan je roditeljski odnos prema djeci koja pokazuju nasilničko ponašanje. Djeca će razvijati agresivnost ukoliko roditelji dozvoljavaju agresivno ponašanje. Roditelji koji ne prihvaćaju agresivno ponašanje djece i ne kažnjavaju ih imati će najmanje agresivnu djecu. Najagresivniju djecu imati će roditelji koji dozvoljavaju agresivno ponašanje i pri tome kažnjavaju djecu. Isto tako, djeca koja su svjedoci svađama, sukobima i nasilju između roditelja sklonija su većem nasilnom ponašanju u školi.

Može se zaključiti da se nasilno ponašanje kod djece povećava kako kvaliteta odnosa između roditelja i djeteta pada, nazaduje.

Što je dijete mlađe, to je utjecaj roditelja veći. Kao što je već spomenuto u ovom radu, utjecaj roditelja (majke) počinje i prije rođenja djeteta. Stoga je bitno da svaki roditeljski postupak bude promišljen i najbolji za djetetov daljnji razvoj i da su od početka uspostavljeni pozitivni odnosi roditelj-dijete, u suprotnom, neprimjereni odnosi mogu kod neke djece dovesti do kompleksnih problema.

Svaki negativan roditeljski postupak ima negativan učinak na dijete. Stvari su vrlo delikatne i roditelji moraju shvatiti važnost svoje roditeljske zadaće, u suprotnom rezultati bi mogli biti krajnje negativni.

Obveze policije su žurno uputiti specijaliziranog službenika za mladež radi utvrđivanja svih okolnosti za konkretan slučaj nasilja. Policija ima dužnost pomoć žrtvi u smislu sprječavanja nasilja. Nakon prijave ona provodi istraživanje te po potrebi podnosi kaznenu ili prekršajnu prijavu. O zaprimljenoj prijavi/dojavi mora obavijestiti nadležni centar za socijalnu skrb radi poduzimanja mjera obiteljsko- pravne zaštite.

O problemu nasilja treba progovarati bez straha, srama ili krivnje. Djecu treba poticati na prijavu nasilja odraslima. Djeca trebaju steći povjerenje u odraslu osobu, kako bi se bez srama, straha ili krivlje povjerali. Roditelji imaju veliku ulogu, jer trebaju razviti odnos povjerenja sa svojim djetetom.

Kako bi se smanjilo vršnjačko nasilje nužno je promicanje modela nenasilne komunikacije, međusobne tolerancije i uvažavanja u obitelji i tijekom nastavnih i izvannastavnih aktivnosti - npr. pravila ponašanja.

Također s ciljem povećanja svijesti o štetnosti vršnjačkog nasilja policijski službenici Policijske uprave Istarske sukladno pozivima zainteresiranih škola, održavaju tematska predavanja u osnovnim i srednjim školama na području Istarske županije, pa je i u slijedećoj školskoj godini predviđen nastavak edukacije, kako za one korisnike koji će po prvi puta sudjelovati u edukaciji tako i nastavak edukacije za one korisnike koji su već obuhvaćeni edukacijom o vršnjačkom nasilju.

Ciljana skupina korisnika koji prvi puta sudjeluju u edukaciji su učenici viših razreda osnovnih škola i nižih razreda srednjih škola, njihovi roditelji, učitelji(po dogovoru).

Aktivnost traje 1 školski sat i to je interaktivno predavanje.

Ciljana skupina korisnika koji su već sudjelovali u edukaciji su učenici viših razreda osnovnih i nižih razreda srednjih škola, njihovi roditelji, učitelji (po dogovoru).

Aktivnost traje 3 školska sata, 2 školska sata je grupni rad (po dogovoru) za učenike i 1 školski sat je predavanje za roditelje i učitelje.

3.5. “Živim život bez nasilja”

Policijska uprava Istarska je u vremenskom periodu 2013.g.-2016.g. provodila aktivnosti u sklopu nacionalnog projekta "Živim život bez nasilja" na području Istarske županije s ciljem podizanja svijesti kod djece i mladih o neprihvatljivosti nasilja.

„Živim život bez nasilja“ je preventivni projekt koji u Hrvatskoj od 2010. godine provode Ministarstvo unutarnjih poslova i Program Ujedinjenih naroda za razvoj (UNDP), dok je od školske godine 2013./2014. novi partner u provedbi projekta Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta. Provođenje aktivnosti primarno je usmjereno na učenike 7. razreda osnovne škole, ali i na nastavnike, roditelje te cjelokupnu zajednicu. Cilj ovih preventivnih aktivnosti je senzibiliziranje javnosti na problem nasilja te poticanje građana, a posebno žrtava, na prijavljivanje obiteljskog nasilja.

Tijekom 2013. i 2014.g. projekt se provodio kroz tri komponente: radionica, kazališna predstava te završna komponenta projekta, koja je sadržavala evaluaciju te poziv učenicima da kroz likovni i literarni izričaj te tematsku paralaonu, iznesu svoja razmišljanja na temu nenasilja, tolerancije i nediskriminacije. Tijekom 2014.g. u Istarskoj županiji projekt je proveden u suradnji sa OŠ Marije i Line Umag te je tada izabrani rad na školskom natječaju na nacionalnom nivou proglašen najboljim radom na temu neprihvatljivosti nasilja. .

Tijekom 2015. i 2016.g. aktivnosti po spomenutom projektu nastavljene su u većini gradova Istarske županije prikazivanjem edukativnog filma „Živim život bez nasilja“, u suradnji sa lokalnom zajednicom i osnovnim školama, čiji učenici su prigodnim kulturno-umjetničkim programima popratili prikazivanje spomenutog filma.

Žene i djeca najčešće su žrtve nasilja, posebno kad se govori o nasilju u obitelji.

Žrtve nasilja, ali i nasilnici dolaze iz svih dobnih, obrazovnih i socijalnih skupina, a načini izvršenja kreću se od blažih oblika psihičkog i emocionalnog zlostavljanja do najtežih oblika ubojstava.

Na odgoj utječu tri sredine: obiteljska, školska i okolinska, ili po narodnoj afričkoj izreci: „Da bi se dijete odgojilo, potrebna je suradnja cijelog sela“. Ipak na dijete najveći utjecaj ima obiteljska sredina i to mnogi istraživači potvrđuju. Obiteljska sredina najprirodnija je i najsigurnija djetetova okolina. U njoj uči, raste i razvija se i u određenoj životnoj dobi, kada napusti obiteljsku sredinu, uvijek joj se povremeno vraća. Od velike je važnosti kakva je obiteljska sredina u kojoj dijete raste, jer se u njoj događaju važni procesi. U obitelji dijete oblikuje svoju osobnost, a roditelji mogu svojim postupcima to usporiti ili zakočiti i time „obilježiti“ dijete za cijeli život.

Svaki roditeljski postupak djeluje na dijete i ostavljaju određeni trag. Kako će roditeljski odgoj utjecati na dijete, ovisi i o djetetovu temperamentu. Razumijevanje njegova temperamenta omogućuje roditeljima učinkovitije djelovanje i izbjegavanje negativnih ishoda odgoja.

Roditeljstvo je najodgovornija ljudska zadaća. Roditelji su prvi djetetovi odgojitelji i učitelji. Uloga roditelja u odgoju djece je veoma složena i zahtjeva određena specifična ponašanja svakog pojedinog roditelja i obaju roditelja zajedno. Specifična je djelatnost jer dugotrajnim procesom djeluje na razvoj jedinke, osobe. U većini slučajeva se radi o instinktivnim, nesvjesnim postupcima. Može se reći da na roditeljstvo utječu tri skupine čimbenika: socijalna okolina (uža i šira rodbina, prijatelji, šira socijalna okolina kao što je društveno ozračje i političko okruženje), karakteristike djeteta (osobnost djeteta, bolesti), karakteristike roditelja (osobnost, način njihova odgoja, zrelost, eventualne psihičke bolesti i sl. Rezultati roditeljstva mogu biti krajnje pozitivne ili krajnje negativne. Svaki postupak unutra roditeljske uloge ima utjecaj i ostavlja posljedicu, bilo kao pozitivnu ili negativnu posljedicu. Roditelj svojim postupcima može dijete usmjeriti u dva pravca, ili motivirajući ili obeshrabrujući put prema određenom ponašanju. Biti roditelj nije samo biološka već i psihološka kategorija. Svako dijete ima potrebu ali i zakonsko pravo živjeti u okolini u kojoj će se osjećati sigurno i zaštićeno. Roditelj kao odgajatelj ima dužnost ostvariti djetetu to zakonsko pravo.

Prema Obiteljskom (NN 103/15), roditeljsku skrb čine odgovornosti, dužnosti i prava roditelja, s ciljem zaštite dobrobiti djeteta, osobnih i imovinskih interesa i da se roditelj ne može odreći roditeljske skrbi (članak 91). Roditeljska zadaća je višestruka. Roditeljsko ponašanje je vrlo promjenjivo i određeno biološkim čimbenicima, društvenim normama i očekivanjima. Brinuti prvenstveno o životu i zdravlju djeteta, zatim o psihološkom, socijalnom i duhovnom razvoju djeteta. Majka i otac u svojoj roditeljskoj zadaći imaju jednaku odgovornost i zajedničku zadaću gdje svako prema svojim sposobnostima i mogućnostima utječe na odgoj djeteta. Prije se više očekivalo od majki u odgoju. Majka je bila prva koja se brine o njezi i odgoju djeteta, a očeva je uloga bila u tome da osigura zadovoljenje djetetovih materijalnih potreba, tzv. patrijarhalni odgoj. Očev odgoj je bio indirektan, posredovan majkom, dok je utjecaj majke promatran kao direktan. Danas se od oboje očekuje jednaka angažiranost i odanost u odgoju djeteta.

Da bi roditeljstvo bilo uspješno roditelji imati razvijeno osjetilo za potrebe djeteta, ta osjetljivost će im omogućiti realnije sagledavanje situacije i pravilno reagiranje u određenim situacijama. Bilo bi poželjno od roditelja određena informiranost od strane specijalista iz psihologije, pedagogije i srodnih znanosti da informativno obuhvate djetetove razvojne faze, razvojnu spremnost i potrebe i promjene u određenim fazama i mogućnost izbjegavanja nepoželjnih grešaka. Roditelj svojim odgojnim postupcima utječe na dijete, ali i djeca utječu na roditelje, na odluke, njihove roditeljske postupke i način ophođenja prema njima.

Kako će se pojedini roditelj odnositi prema svojoj djeci i članovima obitelji, ovisi o mnogim čimbenicima, ali nedvojbeno je da roditeljski odgojni postupci utječu na cjelokupni razvoj pojedinca.

Kažnjivost nasilja u obitelji predviđena je odredbama Kaznenog zakona i Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji (čl.4.).Prema Zakonu o zaštiti od nasilja u obitelji počinitelju nasilja u obitelji može se izreći novčana kazna i kazna zatvora te zaštitne mjere. Od 01. siječnja 2013. godine stupile su na snagu odredbe novog Kaznenog zakona u kojem se nasilje u obitelji više ne kriminalizira jednim člankom (Nasilničko ponašanje u obitelji čl. 215 A) već se ponašanja s obilježjima nasilja na štetu članova obitelji i bliskih osoba definiraju kao kvalifikatorni oblici u nizu drugih kaznenih djela.

Nasilničko ponašanje u obitelji definira se kroz više kaznenih djela na način da ukoliko su počinjena od strane člana obitelji predstavljaju teži oblik tog kaznenog djela i strože se kažnjavaju: teško ubojstvo; tjelesna ozljeda; teška tjelesna ozljeda; osobito teška tjelesna ozljeda; prisila; prijetnja; nametljivo ponašanje...

Nasilje nad djecom kao kazneno djelo definirano je člankom 177. Kaznenog zakona (NN125/11) kao Povreda djetetovih prava:

- kaznom zatvora do tri godine kazniti će se roditelj, posvojitelj, skrbnik ili druga osoba koja grubo zanemaruje svoje dužnosti podizanja, odgoja i obrazovanja djeteta,
- kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina kazniti će se tko zlostavi dijete ili ga prisili na pretjerani rad ili rad koji ne odgovara njegovoj životnoj dobi, na prosjačenje ili ga navodi na drugo ponašanje koje je štetno za njegov razvoj ili na drugi način grubo povrijedi djetetova prava,

➤ kaznom zatvora od jedne do osam godina kazniti će se počinitelj čije se dijete zbog njegova ponašanja odalo prosjačenju, prostituciji ili drugim oblicima društveno neprihvatljivog ponašanja, ili je prouzročena teška tjelesna ozljeda djeteta, dok će za najteže posljedice počinitelj biti kažnjen kaznom do petnaest godina zatvora

Nasilje u obitelji je svaki oblik tjelesnog, psihičkog, spolnog ili ekonomskog nasilja, a osobito: (Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji, NN 70/17).

➤ tjelesno nasilje, odnosno primjena fizičke sile bez obzira je li nastupila tjelesna ozljeda ili nije,

➤ tjelesno kažnjavanje i drugi načini ponižavajućeg postupanja prema djeci u odgojne svrhe,

➤ psihičko nasilje, odnosno primjena psihičke prisile koja je prouzročila osjećaj straha, ugroženosti, uznemirenosti ili povrede dostojanstva, verbalno nasilje, verbalni napadi, vrijeđanje, psovanje, nazivanje pogrđnim imenima ili na drugi način grubo verbalno uznemiravanje, uhođenje ili uznemiravanje preko svih sredstava za komuniciranje ili preko elektroničkih i tiskanih medija ili na drugi način ili komuniciranja s trećim osobama, protupravna izolacija ili ugrožavanje slobode kretanja (u daljnjem tekstu: uhođenje i uznemiravanje),

➤ spolno nasilje, odnosno spolno uznemiravanje,

➤ ekonomsko nasilje pod kojim se podrazumijeva oštećenje ili uništenje osobne i zajedničke imovine ili zabrana ili onemogućavanje korištenja osobne i zajedničke imovine ili pokušaj da se to učini te oduzimanje prava ili zabrana raspolaganja osobnim prihodima ili imovinom stečenom osobnim radom ili nasljeđivanjem, onemogućavanje zapošljavanja ili rada, prisiljavanje na ekonomsku ovisnost, uskraćivanje sredstava za održavanje zajedničkog kućanstva i skrb o djeci ili drugim uzdržavanim članovima zajedničkog kućanstva.

Analizom počinjenih najtežih kazneni djela u Republici Hrvatskoj zabilježena su 27 kaznenih djela ubojstava u obitelji (uključeni svi članovi obitelji) što je udio od 39,6 posto od ukupnog broja zabilježenih kaznenih djela ubojstava u Hrvatskoj u istom razdoblju. Od ukupno 27 ubojstava u obitelji u 12 slučajeva žrtve su bile žene, od kojih je njih 7 usmrćeno od strane supružnika ili intimnih partnera, dok je tijekom 2011 godine, od strane supružnika, bivšeg supružnika ili intimnih partnera usmrćeno 6 žena.

Tijekom prva 3 mjeseca 2013. godine zabilježeno je 5 kaznenih djela ubojstava u obitelji. U 2012. godini zabilježeno je 34 kaznenih djela pokušaja ubojstava u obitelji (uključeni svi članovi obitelji) što je udio od 34 posto od ukupnog broja zabilježenih kaznenih djela pokušaja ubojstva. 2009. godine kad su službene statistike bile posebno tragične, od 23 ukupno usmrćene žene, njih 15 usmratio je supružnik ili intimni partner, što je činilo gotovo 30% ukupnog broja svih ubojstava u Hrvatskoj.

U 2012. godini policija je prekršajno prijavila gotovo 18 tisuća osoba (17.976) zbog prekršaja iz Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji, dok je u istom razdoblju 2011. godine prekršajno prijavila 18357 osoba što predstavlja pad od 2,01%. U prva 3 mjeseca 2013. godine policija je prekršajno prijavila 3901 osobu.

Od ukupnog broja svih prijavljenih počinitelja za nasilje u obitelji u 2012. godini njih gotovo 80% je muškog spola. U istoj godini policija je predložila 13587 zaštitnih mjera što je u odnosu na 2011. godinu porast od oko 60%.

Kada se promatraju kaznena djela, tijekom 2012. godine evidentirano je oko 622 kaznenih djela nasilničkog ponašanja u obitelji dok se maloljetne osobe pojavljuju kao počinitelji 31 takvog kaznenog djela, a tijekom 2011. godine evidentirano je 875 kaznenih djela dok se maloljetne osobe pojavljuju kao počinitelji 35 takvih kaznenih djela.

Kada se govori o nasilju nad ženama gotovo je nemoguće pritom ne govoriti o nasilju u obitelji ili intimnim vezama, u kojima se nasilje nad ženama najčešće i događa.

Kada policija dobije dojavu o nasilju u obitelji, policija nakon dojave o nasilju u obitelji žurno izlazi na mjesto događaja i pruža intervenciju. Nakon dolaska na mjesto događaja ona sprječava nasilnika u nasilnom ponašanju i bez odgode štiti žrtve i njihovu imovinu od daljnjeg nasilja. Potom organizira pružanje liječničke pomoći žrtvama te istu upoznaje s njenim pravima i mogućnostima. Policija objektivno i cjelovito utvrđuje činjenice vezane za obiteljski konflikt i ukoliko je nasilju nazočno dijete, u postupanje se uključuje specijalizirani policijski službenik za mladež te socijalni radnik. Kada za to postoje zakonski uvjeti, nasilnika izdvaja iz obitelji i podnosi odgovarajuću prijavu prekršajnom sudu ili državnom odvjetništvu. Sucu se predlaže izricanje odgovarajuće zaštitne mjere, odnosno mjere opreza prema nasilniku, a nasilnika se privodi sucu za prekršaje ili istražnom sucu, a o njegovom eventualnom puštanju na slobodu izvješćuje

žrtvu. O svom postupanju dostavlja izvješće nadležnom centru za socijalnu skrb kako bi se provele mjere obiteljsko - pravne zaštite.

Policija izriče mjere opreza najpogodnije za slučajeve nasilja u obitelji su zabrana približavanja određenoj osobi i zabrana uspostavljanja ili održavanja veze s određenom osobom. Sukladno Prekršajnom zakonu policijski službenici mogu na mjestu događaja počinitelju nasilja u obitelji naredbom odrediti privremenu mjeru opreza zabrane posjećivanja određenog mjesta ili područja odnosno zabrane približavanja određenoj osobi i zabrane uspostavljanja ili održavanja veze s određenom osobom. Navedena mjera može se izreći u trajanju do 8 dana.

Reakcija društva na nasilje u obitelji najčešće započinje policijskom intervencijom. Međutim, za uspješno rješavanje svakog pojedinačnog slučaja potrebna je međusektorska suradnja svih institucija od kojih svaka ima svoj dio odgovornosti u rješavanju problema obiteljskog nasilja.

Cilj takvog djelovanja je sprječavanje i prekidanje međugeneracijskog prijenosa nasilja. Unatoč do sada poduzetim represivnim mjerama prema počiniteljima prekršaja nasilničkog ponašanja u obitelji nije evidentirano smanjenje broja počinjenih prekršaja. To pokazuje kako se strategija prevencije obiteljskog nasilja ne bi trebala temeljiti na represivnim (policijskim i kaznenim sankcijama), već na mjerama socijalne politike u cilju pomoći i podrške rizičnim obiteljima te cjelokupnog obrazovnog sustava i šire zajednice u cilju mijenjanja usvojenog i naučenog nasilničkog ponašanja.

Dakle, na multidisciplinarnom pristupu problemu, na mjerama socijalne prevencije u radu sa rizičnim skupinama, a osobito s mladima. Važno je informirati žrtve i društvo u cjelini o dostupnim oblicima pomoći, i to, provođenjem javnih kampanja u svrhu podizanja razine svijesti te na taj način obrazovati i širu društvenu zajednicu.

MUP u segmentu preventivnog djelovanja aktivno djeluje. U studenom 2010. godine u suradnji s UNDP u Republici Hrvatskoj i brojnim drugim partnerima MUP je započeo preventivnu kampanju za suzbijanje nasilja u obitelji i nasilja nad ženama pod nazivom „Živim život bez nasilja“.

Tijekom kampanje angažirane su brojne poznate osobe iz javnog života koje su svojim pozitivnim ponašanjem bile primjer i uzor mladim generacijama, a koje su

promicale kulturu nenasilja i tolerancije. Tom prilikom edukaciju je prošlo više od 50000 učenika osnovnih i srednjih škola.

Godine 2011, u suradnji s nevladinom organizacijom mladih Status M, kampanja je nadopunjena elementima programa „Budi muško – mijenjaj pravila“ s ciljem promoviranja modela muškosti koje ne počiva na nasilju.

MUP i UNDP nastavljaju provedbu preventivnih aktivnosti u okviru kampanje „Živim život bez nasilja“ u suradnji s organizacijom mladih „Status M“ koje su fokusirane na prevenciju svih oblika nasilja i izgradnju kulture nenasilja kod mlade populacije.

3.6. Slikovnica „Ne, ne idem“

Međunarodna policijska suradnja između PU Istarske i PD Hannover traje od 2002. g., te se nastavila i u 2015. g., kada je od strane „White IT-saveza protiv dječje pornografije“, a na poticaj PU Istarske i PD Hannover, osmišljena i tiskana preventivno-edukativna slikovnica na hrvatskom jeziku „Ne, ne idem!“, kojom se kroz priču djecu poučava da budu oprezna u komunikaciji s nepoznatim osobama, a sve kako bi se spriječilo da postanu žrtve kaznenog djela. Slikovnica je prilagođena uzrastu djece I. razreda osnovne škole kojima je i namijenjena, a priloženi su i savjeti za djecu i roditelje, kojima se nastoji osvijestiti dijete o opasnostima komunikacije s neznancima i potrebi da se povjere svojim roditeljima, a roditelje potaknuti da osnaže odnos povjerenja sa svojim djetetom kako bi im se dijete moglo povjeriti i onda kada ga nešto muči i kada se nečeg srami.

Tiskanje slikovnice u 5 000 primjeraka financirao je Savez White IT-a, a slikovnica se koristi prilikom preventivno-edukativnih predavanja, koja se nakon pribavljenog odobrenja nadležnog Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta, a u suradnji sa učiteljima i stručnim suradnicima te uz potporu Istarske županije, Upravnog odjela za obrazovanje, sport i tehničku kulturu, održavaju u I. razredima svih osnovnih škola na području Istarske županije (cca. 2000 djece svake školske godine) te je svako dijete dobilo svoj primjerak edukativne slikovnice. U predstavljanju slikovnice sudjeluju policijski službenici za prevenciju i policijski službenici za mladež Odjela prevencije PU Istarske i Policijskih postaja s područja PU Istarske te imamo pozitivnu povratnu

informaciju o dosada provedenim aktivnostima pa opisane aktivnosti namjeravamo provoditi i ubuduće.

Ciljana skupina aktivnosti su učenici 1. razreda osnovnih škola i njihovi roditelji. Trajanje aktivnosti je 20-40 minuta.

3.7. "Poštujmo naše znakove"

Policijske službenice u sklopu preventivne akcije "Poštujte naše znakove" provode edukacije po osnovnim školama, konkretno u prvim razredima osnovne škole. Tom prilikom polaznici prvih razreda upoznati su s pojmom „promet“, pravilnom kretanju pješaka i biciklista, semaforiziranim raskrižjima, o smislu prometnih znakova u prometu, pravilnom prijevozu djece u osobnim vozilima, te kada koristiti poziv 192.

Na kraju edukacije djeci je podijeljen promotivni materijal MUP-a (<http://policija.hr/MainPu.aspx?id=219319>).

Tom prilikom polaznici prvih razreda upoznati su s pojmom „promet“, pravilnom kretanju pješaka i biciklista, semaforiziranim raskrižjima, o smislu prometnih znakova u prometu, pravilnom prijevozu djece u osobnim vozilima, te kada koristiti poziv 192.

Slika 1. Materijali projekta "Poštujmo naše znakove"

Izvor: <http://zadarska.policija.hr/52338.aspx>

Početak nove školske godine, provodi se „jezik“ prometne policije koji glasi: "Novi sudionici u prometu!".

Početak nove školske godine 2013./2014. u prve razrede osnovnih škola u Hrvatskoj upisano je preko četrdeset tisuća djece. Opet „jezikom“ prometne policije: četrdeset tisuća novih svakodnevnih sudionika u prometu.

Ako se uzme u obzir da djeca, pogotovo „prvašići“, tek počinju učiti prometnu kulturu i prometne propise, da su zaigrani i skoro potpuno nesvjesni opasnosti koje na njih vrebaju na prometnicama, jezik prometne policije postaje sve razumljiviji.

I ove godine, diljem zemlje provodi se preventivna akcija Poštujte naše znakove! Riječ je o preventivnoj akciji Ministarstva unutarnjih poslova kojom se, kako je već svima zasigurno poznato, želi zaštititi najugroženiju skupinu sudionika u prometu - djecu, ali i odrasle, prvenstveno vozače raznih prometala, još jednom podsjetiti da uvijek paze na njih. Ova akcija započeta je još 1995. godine, a posebno valja istaknuti pozitivan trend u proteklih pet godina.

Ovogodišnje stanje sigurnosti, kao i nekoliko godina unatrag, karakterizira smanjenje svih brojčanih pokazatelja vezanih uz prometne nesreće i stradavanje u njima. Svjesni činjenice da prometni odgoj i obrazovanje djece u poznavanju prometnih propisa ima veliku ulogu u povećanju sigurnosti cestovnog prometa, kao i podizanju prometne kulture općenito, Ministarstvo unutarnjih poslova Republike Hrvatske već niz godina poduzima razne preventivno-represivne mjere i provodi aktivnosti s ciljem zaštite djece u prometu. Svakako najpoznatija od ovih aktivnosti je akcija „Poštujte naše znakove“. Da je ova akcija, koja se provodi kontinuirano, još od 1995. godine, pokazala svoju punu opravdanost govori podatak da se broj smrtno stradale i ozlijeđene djece na hrvatskim prometnicama od tada znatno smanjio.

Naime, struktura smrtno stradale djece prema svojstvu u kojem su sudjelovala u nesrećama, bitno se promijenila. Prije petnaestak godina djeca su najviše stradavala kao pješaci, a danas najviše stradavaju kao putnici u vozilima.

Alarmantan je podatak da su djeca putnici najčešće u vozilima svojih roditelja ili najbližih osoba s kojima bi trebala biti i najsigurnija - najugroženija. Djeca se prevoze na prednjim sjedalima, sjede na stražnjim sjedalima nevezana ili se nalaze u neadekvatnim sjedalicama koja ne zadovoljavaju najosnovnije uvjete sigurnosti. To je problem na koji će se, između ostalog, i dalje usmjeravati preventivno i represivno djelovanje policije.

Zamjetno je povećanje broja smrtnog stradavanja za 100%, no treba uzeti u obzir da se radi o malim brojevima, potom o velikom, lijepom i krasnom, ali realno teško održivom smanjenju u 2012. godini, kao i prije navedenoj, a sada potvrđenoj činjenici da je 83,3% djece smrtno stradalo u svojstvu putnika u vozilima (Policajska uprava Istarska). Teško ozlijeđene djece je manje za 15,6%, što je svakako pozitivan podatak koji valja istaknuti. Treba istaknuti da je nevjerojatno susresti se s podacima koji govore koliko se djece svih uzrasta prevozi u vozilima s roditeljima, a da u današnje vrijeme velikog napretka pasivne sigurnosti u automobilima, niti su vezana ili na bilo koji drugi način osigurana od mogućeg stradavanja.

U sklopu strateških aktivnosti Nacionalnog programa sigurnosti cestovnog prometa (Ministarstvo unutarnjih poslova) i temeljem godišnjih planova rada, policija će poduzeti sljedeće aktivnosti.

Policija će zajedno s predstavnicima tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave nadležnim za promet te poduzeća nadležnih za održavanje prometnica, izvršen je pregled prometnica i prometne signalizacije u blizini škola te je zahtijevano otklanjanje uočenih nedostataka.

Tijekom rujna, policijski službenici održat će dvadesetominutna predavanja i razgovor u svim prvim razredima osnovnih škola i upoznavati djecu s temeljnim pravilima sigurnog sudjelovanja u prometu. Tokom održavanja predavanja, učenicima će se podijeliti prigodni promidžbeni materijal – reflektirajući prsluci s likom Šegrt Hlapića. Na programima televizija koje emitiraju na nacionalnoj razini, na radio postajama s nacionalnom koncesijom, kao i na lokalnim televizijama i radio postajama, kroz mjesec rujan, emitiraju se spotovi „Poštujte naše znakove“.

Policijski službenici su nazočni prvom roditeljskom sastanku učenika prvih razreda kako bi roditeljima u kratkom izlaganju izložili najvažnije poruke o sigurnom sudjelovanju njihove djece u prometu. Tijekom mjeseca rujna, svakoga dana, posebice u vrijeme početka i završetka nastave, pojačano će se operativno-preventivno nadzirati prilazne ceste, ulice i raskrižja u blizini škola, radi nesmetanog i što sigurnijeg dolaska i odlaska djece u i iz škole.

Temeljna zadaća policijskih službenika, koji će obavljati nadzor nad odvijanjem prometa, a po potrebi i upravljati prometom je omogućiti siguran prijelaz djece preko

kolnika. Također će poduzimati sve zakonom propisane mjere prema nediscipliniranim vozačima, odnosno prema vozačima koji ne poštuju prednost prolaska pješaka na obilježenom pješačkom prijelazu.

Jednako tako, policijski službenici će sankcionirati i sva nepropisno parkirana i zaustavljena vozila u zonama škola. Pojačano će se kontrolirati brzine kretanja vozila na prometnicama u zonama škola radi represivnog djelovanja na vozače koji ne poštuju ograničenja brzine. Također će se upozoravati vozače koji nepropisno parkiraju vozila; u školama, u kojima su oformljene, na obilježenim pješačkim prijelazima radit će i pripadnici školskih prometnih jedinica. Policija će samostalno, ali i u suradnji s Inspekcijom cestovnog prometa Ministarstva mora, prometa i infrastrukture, provoditi nadzor autobusa kojima se organizirano prevoze djeca.

Djeca su ugrožena kategorija sudionika u prometu, jer su nižeg su rasta što im onemogućuje dobru preglednost prometne situacije, a vidno polje im je ograničeno. Zbog nižeg rasta teže su uočljivi ostalim sudionicima u prometu, osobito vozačima, a sposobnost točne procjene brzine kojom se kreću vozila, kao i njegove udaljenosti im je smanjena. Nije im u potpunosti razvijena sposobnost usmjeravanja pozornosti na zbivanja u prometu i često reagiraju nenadano, impulzivno zato što su zaigrani te nemaju još u potpunosti razvijen osjećaj za procjenu opasnosti.

Roditeljima se savjetuje da porazgovaraju s djecom o prometu i ukažu im na potencijalne opasnosti koje im od njega prijete. Potrebno je djeci ukazati na negativne, ali i pozitivne primjere ponašanja u prometu. Ponekad je potrebno vježbati nebrojeno puno puta sigurno prelaženje kolnika. Roditelj ima važnu ulogu objasniti djeci svrhu pješačkog prijelaza i semaforских uređaja, kao i razloge zbog kojih ih treba koristiti, te ulogu prometnog policajca. Kod prvoškolaca, posebnu pozornost treba posvetiti putu u i iz škole. Roditelj treba odaberiti najsigurniji put (ne nužno i najkraći) i vježbati s djetetom sigurno kretanje po njemu. Djecu treba upozoriti na sva opasna mjesta na tom putu i ispraviti ih u situacijama kad pogriješe, ali i nagraditi ako usvoje i primijene određena prometna pravila. Roditelj treba vlastitim primjerom pokazati djetetu kako se treba ispravno ponašati u prometu i nikada, bez obzira koliko se nekome žuri, a u pratnji je djeteta, ne smije činiti prometne prekršaje.

Kada se roditelj nađe u situacijama kad dočekuje dijete pred školom ili kućom, ne smije čekati dijete na suprotnoj strani ulice. Kada se dijete kreće u prometu noću ili u uvjetima smanjene vidljivosti, treba se pobrinuti da mu put bude vidljiv, da na sebi ima odjeću i obuću što svjetlijih boja. Kako bi dijete što sigurnije hodalo po slabo osvijetljenim mjestima potrebno je kupiti mu odjeću, obuću i školsku torbu s ugrađenim reflektirajućim tvarima. Vrlo je važno da se djecu prevozi isključivo na propisan način (<http://www.forenzika.hr/166881.aspx>).

3.8. „Razmisli pa klikni“

Godine 2015. zajednički istraživački centar Europske komisije, objavio je studiju rađenu na 7 zemalja Europe o maloj djeci i digitalnim tehnologijama na temelju čijih se zaključaka može stvoriti vrlo realna slika o tome kako danas odrastaju djeca okružena tehnologijom (tzv. digitalnatives, digitalni domoroci). Jedan od zaključaka studije je da se većina roditelja i stručnjaka ozbiljnije bavi temom sigurnosti djece na Internetu tek kad djeca u starijoj dobi prijeđu na računala (s tableta i mobitela). Tada roditelji već, prema samoprocjeni, trebaju podršku i pomoć u kreiranju pravila i navika koje će usmjeriti dijete prema sigurnom i odgovornom korištenju Interneta.

Vodeći se preporukama stručnjaka iz područja sigurnosti djece na Internetu, organizatori su osmislili projekt koji se bavi djecom predškolske dobi kao korisnicima Interneta, Razmisli pa klikni ide u vrtić.

Projekt financira Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku, a provodi se od studenog 2016. do kraja listopada 2017. godine u nekoliko Istarskih vrtića. U okviru ovog projekta, u suradnji s odgojiteljima vrtića koji sudjeluju u projektu, provodit ćemo radionice za djecu i roditelje, na kojima će djeca učiti o načinu ophođenja prema drugima i prema sebi i o utjecaju koji naši postupci na internetu imaju u našem "pravom" životu na nas i druge, a roditelje ćemo osnažiti da aktivnije vode djecu kroz Internet i da zajedno koriste edukativne i poticajne alate, ne prepuštajući djeci samu Internetu i alatima koji su djeci zanimljivi.

U 2017. godini, projekt „Razmisli pa klikni ide u vrtić“, financijski je podržao i Grad Zagreb. Time je osigurao veću dostupnost tiskanih materijala roditeljima predškolske

djece Zagreba, te osigurao provođenje edukativne radionice za roditelje o sigurnom i odgovornom ponašanju na Internetu u Zagrebu.

Projekt „Razmisli pa klikni ide u vrtić“ Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku odlučilo je financijski podržati i tijekom 2017.-2018. godine. U ovom će projektom razdoblju biti nastavljene informativno-edukativne aktivnosti u Istri, a o temama sigurnog i odgovornog ponašanja na Internetu, učiti će i odgajateljice, roditelji i djeca Opatije te odgajateljice s Cresa.

U sklopu projekta “Razmisli pa klikni ide u vrtić” koji provodi Udruga Roda – roditelji u akciji održane su radionice s djecom koja su u godini prije polaska u školu. Tijekom provedbe projekta organiziraju se aktivnosti kojima se kod djece nastoji potaknuti i razvijati pozitivne navike korištenja internetskih medija i sadržaja od najranije dobi budući da već vrtićka djeca previše i nekritički koriste Internet. Projekt je usmjeren i na roditelje i stručnjake u predškolskim ustanovama koji putem edukacija usvajaju određene kompetencije bitne za pružanje podrške djeci da putem igre usvajaju principe za pravilno i sigurno korištenje Interneta.

Voditeljica projekta “Razmisli pa klikni ide u vrtić” Jasena Knez Radolović i policijska službenica Odjela za prevenciju PU Istarske Vesna Lončar Brnadić održale su radionice s djecom odgojnih skupina “Šćinke” i “Štrumpfovi” u dječjem vrtiću „Gardelin“ u Buzetu tijekom kojih su djeca upućivana na pravila ponašanja na Internetu, prepoznavanje uznemirujućih sadržaja, mogućih opasnosti i rizičnih ponašanja što je ujedno preduvjet za odgovorno korištenje Interneta (<https://www.grdelin-buzet.hr/radionice-sigurno-koristenje-interneta/>).

Slika 2. Radionica u sklopu projekta “Razmisli pa klikni od vrtića”

Izvor: <http://www.grdelin-buzet.hr/wp-content/uploads/2017/06/P5300949.jpg>

Slika 3. Edukativni sadržaji projekta

Izvor: <http://www.grdelin-buzet.hr/wp-content/uploads/2017/06/P5300949.jpg>

U 2014. godini, projektom „Razmisli pa klikni“, financiranom 2014.-2015. od Ministarstva socijalne politike i mladih, u području projekata prevencije nasilja nad i među djecom i mladima, Roda je započela intenzivnije bavljenje temom sigurnosti djece na Internetu i načinima smanjenja nasilja nad djecom i među djecom, koje se sve češće događa na Internetu.

Naglašava se važnosti roditeljske uloge u stvaranju sigurnog internetskog okruženja za djecu i osvješćivanja roditeljske ključne uloge u osnaživanju i educiranju djece za sigurno i odgovorno korištenje Internet. Roditelje treba osvijestiti da odgoju djece za digitalno doba nikako ne smiju prepustiti samo institucijama ili djeci samoj. Nizom informativnih i edukativnih aktivnosti kroz aktivnost je započeta komunikacija s roditeljima o temama neizbježnim svakom odgovornom roditelju u doba vrlo dostupnog Interneta.

O ovoj temi je potrebno informirati i educirati roditelje i djecu još od vrtića kako bi se što detaljnije upoznali sa svim učincima Interneta.

U okviru projekta Razmisli pa klikni ide u vrtić kojeg udruga Roda provodi u vrtićima u Puli, Rovinju, Pazinu i Buzetu, krajem svibnja i početkom lipnja ove godine u bužetskom Dječjem vrtiću Grdelin i pulskom vrtiću Monte Zaro održane su prve radionice za buduće školarce o sigurnom i odgovornom ponašanju na Internetu. Radionicama je prisustvovalo 70 djece predškolske dobi koja su dobila najvažnije

informacije o tome kako sigurno i odgovorno koristiti internetske sadržaje koji su im dostupni.

U današnje vrijeme kad djeca sve ranije dolaze u kontakt s računalima, tabletima, pametnim telefonima, i drugim uređajima, nužno je potrebno pomoći djeci da na vrijeme usvoje prva znanja o sigurnom i odgovornom korištenju Interneta i brojnih alata i sadržaja koji su im putem Interneta dostupni.

Roditelji trebaju uspostaviti odnos povjerenja između sebe i djeteta. Jedna od ključnih roditeljskih osobina za dobar odgoj djeteta je empatičnost. „Empatija ili suosjećanje jest sposobnost razumijevanja i osjećanja onog što misli i osjeća druga osoba te sposobnost pokazivanja tog razumijevanja“ (Pećnik i Starc 2010, 26). Ako roditelj tu sposobnost stekne i usmjeri je u odgoj djeteta rezultati koji proiziđu na dobrobit su i roditeljima i djetetu. Što je dijete veće, njegovo odnos se s roditeljima produbljuje i ono sve više uključuje roditelje u svoje aktivnosti i time traži podršku.

Radionice koje se provode u okviru projekta Razmisli pa klikni ide u vrtić prate rastući trend djece u vrtićima-korisnika Interneta i općenito digitalnih tehnologija, a na njima, na zanimljiv i zabavan način, uz pomoć odraslih, djeca usvajaju osnovne koncepte sigurnog i odgovornog korištenja Interneta.

Projekt je svojim aktivnostima usmjeren i na edukaciju odgajatelja i roditelja putem radionica namijenjenih njima, kako bi zajedno utjecali na razvoj ispravnih navika i pravila sigurnog korištenja Interneta.

Cilj je radionica za roditelje i odgajatelje, osnažiti roditelje na preuzimanje aktivne uloge u odgoju djece za digitalno doba, te jačati kompetencije stručnjaka koji rade s djecom predškolske dobi kako bi doprinijeli razvoju ispravnih navika i pravila sigurnog korištenja Interneta i bili podrška roditeljima.

Sadržaj radionica osmislili su volonteri (suradnici u učenju) koji su partneri Rode u ovom projektu, u suradnji s provoditeljicama projekta iz udruge Roda i Policijske uprave Istarske koja sudjeluje u provedbi projekta. Provedbom projekta očekuje se da će roditelji (i ostali odrasli, uz koje djeca odrastaju i čije navike i načine korištenja Interneta promatraju) osvijestiti nove okolnosti u kojima djeca odrastaju i važnost kontinuirane uključenosti i vođenja djece kroz sadržaje i aktivnosti koje istražuju na Internetu. U rujnu, radionice za djecu i roditelje nastavljaju se u vrtićima Pule, Rovinja,

Pazina i Buzeta (<http://www.roda.hr/udruga/projekti/razmisli-pa-klikni/mali-buzecani-i-pulezani-sigurniji-na-internetu.html>).

3.9. "Akcija mir i dobro"

Akcija „Mir i dobro“ je operativna akcija vezana za uporabu pirotehničkih sredstava tijekom predblagdanskog i blagdanskog razdoblje. Tijekom trajanja akcije „Mir i dobro“, koja se provodi u vremenskom razdoblju od 15. prosinca do 8. siječnja, policijski službenici, po pozivu zainteresiranih škola, održavaju edukacije po osnovnim i srednjim školama o opasnostima koje prijete od uporabe pirotehničkih sredstava s ciljem smanjenja neželjenih posljedica. Edukaciju provode policijski službenici Protueksplozijskog odjela i nadležnih Policijskih postaja.

U Istri se akcija provodi edukacijom učenika viših razreda osnovnih škola od strane policijskih službenika Protueksplozijskog odjela, sukladno iskazanom interesu škola.

Ciljana skupina su učenici osnovnih i srednjih škola, a aktivnost traje 1 školski sat (predavanje).

Na opasnost korištenja pirotehničkih sredstava policija želi upozoriti roditelje, ali i ostale ljude koji svojim ponašanjem mogu utjecati na sprječavanje stradavanja djece koja su najčešće žrtve pirotehničke za čiju su nedozvoljenu uporabu određene i novčane kazne. Policija najčešće upozorava i provodi ovu akciju za vrijeme božićnih i novogodišnjih praznika, kada je uporaba pirotehničkih sredstava na vrhuncu. Ako se pirotehnička sredstava upotrebljavaju, vrlo je važno da se upotrebljava prema uputama proizvođača.

Policija posebne upozorava roditelje da usmjeravaju i uče svoju djecu kako nikako ne smiju koristiti pirotehnička sredstva pred bolnicama, domovima, školama ili pred kućne ljubimce.

Pirotehnička sredstava se mogu prodavati od 15. prosinca do 1. siječnja, ali samo u specijaliziranim trgovinama. Sve koji prodaju pirotehniku izvan dozvoljenih mjesta, treba ih prijaviti policiji. Kazne za nedozvoljeno korištenje pirotehničkih sredstava kreću se od tisuću do 15 tisuća kuna za fizičke osobe. Za zakonskog

skrbnika djeteta mlađeg od 14 godina koji je upotrijebio pirotehnička sredstava propisana je kazna od 1000 do 3000 kuna (Ministarstvo unutarnjih poslova).

Pirotehnička sredstava mogu koristiti djeca starija od 14 godina, a pirotehnička sredstava 2. i 3. Kategorije, koji u sebi imaju veću količinu eksplozivnih tvari, smiju koristiti osobe starije od 18 godina. (Ministarstvo unutarnjih poslova).

Usprkos upozorenjima policije, svake godine uoči blagdanskog perioda događaju se nesreće. Djeca nanesu štetu sebi (tjelesno oštećenje), a i drugima. Vrlo često su žrtve pirotehničkih sredstava kućni ljubimci, koji trpe fizičko zlostavljanje. Kako bi štete zbog uporabe pirotehničkih sredstava bile što manje nužno je zajedničko djelovanje i policije i roditelja.

4. ZAKLJUČAK

Kroz završni rad prikazani su preventivni projekti policije za mlade s problemima u ponašanju, njihovu teorijsku utemeljenost, njihovu učinkovitost u prevenciji problema u ponašanju te uspješnost u podizanju kvalitete života građana kao i održavanje njezine najviše moguće razine u nadležnosti policijske uprave. U policiji se sve više pozornosti posvećuje problemima mladih i prije nego počine kazneno djelo i općenito pružanju sigurnosti djece kako bi se njihovo odrastanje odvijalo što sigurnije i kvalitetnije. U tom kontekstu utjecaj policije je velik i značajan i njeno djelovanje utječe na sigurnost građana i njihovu kvalitetu života.

Ciljevi istraživanja su bili analiza prisutnosti problema i potrebe za provedbom preventivnih aktivnosti kao i identifikacija ključnih aktera u provedbi tih aktivnosti i ciljanih skupina kojima su namijenjene. Policijski službenici preventivnim aktivnostima podižu svijest građana s naglaskom na roditelje i djecu. Projekti koji su prikazani u radu (Zdrav za 5, Projekt zajedno, Vršnjačko nasilje, Nasilje na Internetu, Akcija mir i dobro, Poštujemo naše znakove...) pokušavaju informirati i educirati učitelje, roditelje i djecu kako bi postali sve svjesniji problema koji ih okružuju i kako bi uočili problem, pristupili mu i riješili na pravi i adekvatan način, bez i prije negativnih posljedica. Cilj policijskih službenika je podići svijest o problemima, motivirati ljude za preventivno djelovanje te prepoznati važnost prevencije i stvoriti sigurnost zajedničkim snagama i djelovanjem.

U slučaju problema u ponašanju mladih, velika važnost se pridaje i ostalim institucijama institucija koje su uključene u preventivne aktivnosti. Njihovo dobro funkcioniranje i suradnja, preispitivanje i evaluacija smatra se ključnima u prevenciji činjenja kaznenih djela mladih. Policija tako s različitim institucijama (Hrvatski zavod za javno zdravstvo, udruge, vrtići, škole, centri za socijalnu skrb...) sudjeluje u raznim projektima te provodi različite edukacije. Naglašava se kontinuirano potreba za što većom informiranosti i roditelja, jer oni imaju veliku ulogu u fazi odrastanje djece te su oni ti koji im moraju pružati bezuvjetnu podršku, oslonac i sigurnost.

Samo zajedničkim djelovanjem, zajedničkom suradnjom djece, roditelja, odgojitelja, učitelja, profesora, policije i ostalih sudionika u preventivnim aktivnostima možemo očekivati pozitivan ishod, a djeci i mladima će na takav način omogućiti što kvalitetnije, sigurnije i bezbrižnije odrastanje, koje će smanjiti broj „crnih statistika“.

LITERATURA

1. Brajša, P.(2003): *Roditelji i djeca*. Zagreb: Glas Koncila.
2. Brajša- Žganec, A.(2003): *Dijete i obitelj*. Jastrebarsko: Naklada Slap.
3. Dječji vrtić Gardelin, *Razmisli pa klikni od vrtića*. Dostupno na: <https://www.grdelin-buzet.hr/radionice-sigurno-koristenje-interneta/> (Pristupljeno: 24.05.2018.)
4. Dječji vrtić Gardelin, *Razmisli pa klikni od vrtića*. Dostupno na: <http://www.grdelin-buzet.hr/wp-content/uploads/2017/06/P5300949.jpg> (Pristupljeno 25.05.2018.)
5. Dostupno na: <http://www.itsigurnost.com/penetration> (Pristupljeno 26.05.2018.)
6. Državni zavod za statistiku. Dostupno na: <http://www.dzs.hr> (Pristupljeno 29.05.2018.)
8. Kazneni zakon Republike Hrvatske (NN125/11)
7. Konvencija o pravima djeteta, 2004, *Dijete i društvo*, God. 6, 1, pp.27-48
8. Ljubešić, M. (2003): *Biti roditelj: Modle dijagnostičko- savjetodavnog praćenja ranog dječjeg razvoja i podrške obitelji s malom djecom* . Zagreb: Državni zavod za zaštitu obitelji, materinstva i mladeži.
9. Ljubetić, M.(2006): *Uloga roditeljske skrbi u formiranju stilova privrženosti djece u djetinjstvu i odrasloj dobi*. Zagreb: Ministarstvo obitelji,branitelja i međugeneracijske solidarnosti.
10. Magoč-Simoni, A.(2009): *Povezanost između vršnjačkog nasilja u školi i percepcije roditeljskih odgojnih postupaka*, Dostupno na: http://web.ffos.hr/psihologija/damtoteke/Psihosocijalni_aspekti_nasilja_u_suvremenom_drustvu_zbornik_radova_s_3_skupa_posvecenog_pitanjima_nasilja.pdf (Pristupljeno 30.05.2018.)
11. Matijević D. *Sloboda izražavanja vs regulacija*: Dostupno na: http://www.pravo.unizg.hr/download/repository/Mijatovic_Sloboda_izrazavanja.pdf (Pristupljeno 29.05.2018.)
12. Ministarstvo unutarnjih poslova, [Online Prijava]. Dostupno na: <http://www.redbutton.mup.hr> (Pristupljeno 29.05.2018.)

13. Ministarstvo unutarnjih poslova, [Online Prijava]. Dostupno na: <http://www.sigurnostdjece.hr> (Pristupljeno 29.05.2018.)
14. Ministarstvo unutarnjih poslova, *Poštujte naše znakove*. Dostupno na: <http://policija.hr/MainPu.aspx?id=219319> (Pristupljeno 29.05.2018.)
15. Ministarstvo unutarnjih poslova, *Poštujte naše znakove*. Dostupno na: <http://zadarska.policija.hr/52338.aspx> (Pristupljeno 20.05.2018.)
16. Ministarstvo unutarnjih poslova, *Poštujte naše znakove*. Dostupno na: <http://www.forenzika.hr/166881.aspx> (Pristupljeno 30.05.2018.)
17. Obiteljski zakon Republike Hrvatske (NN 103/15) Ricijaš, N.(2009a): *Atribuiranje vlastitog delinkventnog ponašanja nisko rizičnih i visoko rizičnih maloljetnih delinkvenata*. Zagreb: *Kriminologija i socijalna integracija*, 17(1), pp.13-26
18. Ricijaš, N.(2012): *Procjena, planiranje i izvještavanje u izvršavanju maloljetničkih alternativnih sankcija*, Priručnik za edukaciju. Zagreb: Ministarstvo socijalne politike i mladih.
19. Roda, (2017.) *Mali Buzećani i Puležani sigurniji na internetu*. Dostupno na: <http://www.roda.hr/udruga/projekti/razmisli-pa-klikni/mali-buzecani-i-pulezani-sigurniji-na-internetu.html> (Pristupljeno 01.06.2018.)
20. Snyder, H.N. i suradnici(2003): *PrevalenceandDevelopmentofChildDelinquency*. US Department of Justice, Office of Juvenile JusticeandDelinquencyPrevention, Dostupno na: <https://www.ncjrs.gov/pdffiles1/ojjdp/193411.pdf> (Pristupljeno 29.5.2018.)
21. Ustav Republike Hrvatske (NN 56/90, 135/97, 8/98, 113/00, 124/00, 28/01, 41/01, 55/01, 76/10, 85/10, 05/14)
22. Zakon o sudovima za mladež (NN 84/11, 143/12, 148/13, 56/15)
23. Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji (NN 70/17)
24. Zakon o prekršajima i započinjanju izvida kaznenih djela te hitnih istražnih radnji (NN 19/2002)
25. Zakon o kaznenom postupku (NN 152/2008)

POPIS SLIKA

Slika 1. Materijali projekta “Poštujmo naše znakove”	29
Slika 2. Radionica u sklopu projekta “Razmisli pa klikni od vrtića”	34
Slika 3. Edukativni sadržaji projekta.....	35

SAŽETAK

Tema završnog rada je prevencija problema u ponašanju mladih. Naglašena je uloga policije u prevenciji problema u ponašanju i posljedično maloljetničke delinkvencije. Prikazani su projekti policije koji se provode u tom kontekstu odnosno konkretne preventivne aktivnosti policije s ciljem analize prisutnosti problema kod mladih, ciljanih skupina kojima su projekti namijenjeni te identifikacije odgovornih aktera za provođenje projekata s mogućnošću evaluacije, a sve u svrhu sprječavanja vršenja kaznenih djela mladih odnosno osiguravanje njihove sigurnosti.

Ključne riječi: mladi, policija, prevencija, problemi u ponašanju

SUMMARY

The theme of the final work is to prevent problems in the behavior of young people. The role of the police in preventing behavioral problems and consequent juvenile delinquency was emphasized. Polices activities in this context are presented, ie specific preventive police activities are presented with the aim of analyzing the presence of problems in the youth, target groups for which the projects are intended and identification of the responsible actors for the implementation of projects with the possibility of evaluation, all for the prevention of the youth criminal offenses ensuring their safety.

Key words: behavioral problems, youth, police, prevention